

Plenum

Onsdag 18.12.2024 kl. 10.00—19.50

3.9. Huvudtitel 35 Miljöministeriets förvaltningsområde

Talman Jussi Halla-aho: Nu presenteras huvudtitel 35 om miljöministeriets förvaltningsområde.

Den allmänna debatten om huvudtiteln fortsätter i det här skedet högst till klockan 18.30. — Debatt. Ledamot Viitanen, varsågod.

Debatt

16.59 **Pia Viitanen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Esittelen mietintömme pääluokan 35 eli ympäristöministeriön osalta. Tämähän on pienin pääluokka, mutta sillä on kokoaan suurempi merkitys ohjausroolinsa myötä. Nostan joitakin kannanottojamme pääluokan osalta.

Kohdassa Avustukset järjestöille korostamme, että järjestöjen työ on merkittävää ja arvokasta. Toteamme muun muassa, että hallituksen tulisi harkita henkilöverotuksessa lahjoitusvähennyksen käytön laajentamista ympäristö- ja luonnonsuojelujärjestöihin. Tässä kohtaa esitetään määrärahaa Metsästäjäliitolle ympäristötöihin.

Ympäristön ja luonnonsuojelun osalta toteamme, että Metso-ohjelman toteuttaminen on edennyt aikataulussa, ja pidämme tarpeellisena, että ohjelman jatkokauden valmistelu on jo aloitettu. Helmi-elinympäristöohjelman osalta tuomme esiin, että esitetyllä rahoitustasolla tavoitteita ei saavuteta vuoteen 2030 mennessä.

Luonnonvaraisten eläinten hoidon määrärahaa pidämme tärkeänä ja tarvetta esitettyä suurempana. Tässä lisätään määrärahaa Heinolan lintutarhalle.

Valiokunta pitää tärkeänä kansallista kiertotalousohjelmaa, sitä, että sitä jatketaan, ja painottaa, että kiertotalousliiketoiminnalla on suuri kasvupotentiaali. Itämeren ja vesien suojelun edistämisen määrärahalla jatketaan muun muassa vesien- ja merenhoitosuunnitelmien toimeenpanoa. Tässä kohtaa valiokunta painottaa, että niukkenevat resurssit tulee kohdentaa kustannustehokkaasti vaikuttavuuden perusteella. Viittaamme VTV:n raporttiin ja toteamme, että lainsäädännön ja taloudellisten ohjauskeinojen tulee olla johdonmukaisia. Kiirehdimme tuloksellisuutta parantavia toimia ja pidämme myönteisenä, että selvitykset mallien kehittämiseksi on jo aloitettu.

Metsähallituksen osalta valiokunta korostaa Metsähallituksen merkittävää roolia kansalaisten hyvinvoinnin ja ulkoilun edistämisessä. Tälle momentille esitetään määrärahoja yhdeksään kohteeseen.

Vesien- ja ympäristönhoidon määrärahaa pidämme tärkeänä. Toteamme muun muassa, että pilaantuneiden alueiden kunnostuksen määrärahat ovat tarpeeseen nähden niukat.

Sitten asumisen puolelta muutama nosto. Tässä kokonaisuudessa on merkittäviä muutoksia.

Underpunkt i budgeten PR 138/2024 rd

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen, ARAn, tehtävät siirretään ympäristöministeriöön vuonna 25. Myös Valtion asuntorahaston, VARin, toiminta talousarvion ulkopuolisena rahastona lakkautetaan, ja rahasto sulautetaan osaksi valtion talousarviota vuoden 26 alusta. ARAn tehtäviensiiro toteutetaan melko nopeassa aikataulussa, ja se voi vaikeuttaa muutosten hallittua toteutusta. Toteamme, että on hyvä, että siirtoa hieman lykättiin vuoden alusta. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on nostettu esille huolta siitä, heikkenevätkö muutoksen myötä sekä valtion asuntopolitiikan ennakoitavuus että mahdollisuus vastasykliseen rakennusalan elvytykseen.

Asumisneuvonnan osalta me kiinnitämme huomiota siihen, että asumisneuvontaan tulleiden yhteydenottojen määrä on kasvussa. Nostamme esiin myös häättöjen määrän kasvun. Valiokunta on huolissaan häättömäärien kasvusta sekä siitä, onko asumisneuvontaa riittävästi saatavilla suhteessa tarpeeseen.

Pitkäaikaisasunnottomuuden poistamisen osalta valiokunta toteaa, että asunnottomuuden tilastokehitys oli suotuisaa vuonna 23. Kuluvin vuoden häättötilastot enteilevät kyllä käännettä heikompaan. Näiden korkotukivaltuuksien osalta me toteamme, että kuluvin vuonna valtuus on ollut ennätyskorkea. Tulevana vuonna sen määrä laskee tässä, mutta ensi vuoden valtuus on edelleen kohtuullisen korkea, ja valiokunta pitää sitä suhdannetilanteeseen nähden hyvänä. Toteamme, että valtuuden riittävyyttä on syytä seurata edelleen vuoden 25 aikana.

Sitten vielä näihin erityisryhmiin, joiden investointiavustuksiin osoitetaan 15 miljoonaa euroa. Valiokunta pitää valitettavana sitä, että tämä investointiavustus alenee merkittävästi, ja toteaa, että avustusvaltuuden taso on niin matala, että se ei riitä jatkossa enää ikääntyneiden ja opiskelijoiden asumisen tukemiseen. Erityistä huomiota valiokunta kiinnittää ikääntyneiden asumisen investointitarpeisiin. Hyvinvointialueilla on painetta niin ympäri- vuorokautisen asumisen kuin erityisesti kevyempiin yhteisöllisen asumisen ratkaisuihin. Ja ARAn käsittelyjonossa on runsaasti ikäihmisten asumisen hankkeita. Kaiken kaikkiaan pidämme tärkeänä, että ikääntyneiden asumisen haasteisiin löydetään yhteiskunnan kannalta kokonaistaloudellisesti kestäviä ratkaisuja. Myös opiskelija-asumisen hankkeita on runsaasti vireillä, ja valiokunnan asiantuntijakuulemisessa nostettiin esiin myös huoli opiskelija-asuntojen riittävästä saavutettavuudesta. Valiokunta toteaa, että muun muassa näitä erityisryhmien kysymyksiä käsitellään parhaillaan valtion tukeman asuntorakentamisen kehittämisen työryhmässä.

Näin. Tässä oli, puhemies, vain muutamia nostoja. Haluan tähän loppuun mainita: ministerille suuret kiitokset yhteistyöstä kanssamme. Haluan myös sanoa kiitokset kaikille jaoston jäsenille hyvästä yhteistyöstä ja sujuvasta asioiden käsittelystä. — Kiitokset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja ministeri Mykkänen, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

17.05 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin hallinnonalan tulosten kannalta ehkä lyhyenä yhteenvetona. Fossiilipäästöjen vähentämisen osalta tuoreimpien tilastojen perusteella kehitys on ollut päästöjen vähentämisessä kiihtyvää ja myöskin näkymät seuraavan kymmenen vuoden osalle ovat melko lailla rohkaisevat. Hallitus toki ensi vuonna laatii energia- ja ilmastostrategiassaan toimenpiteiden ja niiden vaikutusarvioinnin pohjalta uudet skenaariot, mutta näyttää sillä puolella, että

Underpunkt i budgeten PR 138/2024 rd

menemme hyvin eteenpäin osaltaan niillä toimilla, joita hallitus tekee eri hallinnonaloilla, myös ympäristöministeriössä ja työ- ja elinkeinoministeriössä energiaosastolla.

Luonnonsuojelun puitteissa Metso-ohjelmaan ja Helmi-ohjelmaan panostetaan molempiin hieman lisää ensi vuodelle kuluvaan vuoteen verrattuna ja myöskin suojelumetsän ja suojellun suoalueen pinta-alatavoitteet ovat ensi vuodelle hieman korkeammat kuin tälle vuodelle. Metsähallituksen luontopalveluiden osalta, jotka kansalaisia palvelevat luonnon virkistyskäytössä, määrärahapaineet näkyvät kunnossapidossa. Kiitos eduskunnalle siitä, että näihin kohteisiin on kohdennettu täällä hieman lisävaroja. Sisäisessä työssä pyrimme fokusoimaan mahdollisimman paljon nimenomaan siihen maastoon, ihmisten auttamiseen ja siihen liittyviin palveluihin. Luontopalvelut tekee sillä puolella hyvää työtä myös.

Ravinnepäästöistä vesistöihin täytyy nostaa esiin, että itse asiassa nyt ensimmäistä kertaa kymmeniin vuosiin Saaristomeren alueelle tulevat fosforikuormituksen päästöt, kuten valiokuntakin mietinnössään kuvaa, ovat tilastollisesti laskusuunnassa. Tuoreimmissa tilastoissa toki puhutaan vielä hyvin pienestä muutoksesta, ja sitä täytyy vahvistaa monin toimin, joita muun muassa tässä hallituksen Saaristomeren-ohjelmassa kolmen keskeisimmän valuma-aluekeskittymän osalta kohdennetusti tehdään.

Asuntopolitiikan puolella, kuten tässä valiokunnan puheenjohtaja hyvin kuvasi, on suhdanneluontoisesti, vastasyklisesti nostettu valtion tukeman asuntotuotannon toimintavoimyyksia siten, että tälle vuodelle tullee sidottua yli kahdella miljardilla eurolla uutta korkotukilainavaltuutta, ja se näkyy siinä, että yli puolet asuntotuotannon kaikista aloituksista on valtion tukemaa tänä vuonna, ja kun puhutaan kerrostaloasunnoista, niin todennäköisesti mennään kolmeen neljäsosaan kaikista aloituksista. Ensi vuonna vielä valtuus on perussuhdannetta korkeammalla tasolla, mutta voidaan todeta, että näin korkeita osuuksia on epätarkoituksenmukaista ylläpitää, kun mietitään, minkälaisia alueiden liiallisia keskittymiä valtion tukemaan saattaa silloin syntyä. Asuntotuotannon puolella meillä on laaja asuntopolitiikan uudistushanke juuri työryhmämietintöä vaille valmis, ja sitä käsitellään varmasti alkuvuodesta.

Ympäristön- ja luonnonsuojelun taso ensi vuoden osalta voidaan säilyttää myös rahamääräisesti varsin kohtuullisena tuottavuustoimista ja -vaateista huolimatta. Valtiovarainvaliokunnan mietinnön mukaan ympäristöministeriön hallinnonalalle kohdennetaan määrärahoja yhteensä reilu 250 miljoonaa euroa, mikä on noin 10 miljoonaa euroa enemmän kuin tämän vuoden varsinaisessa talousarviossa, mikä selittyy pääosin EU-hankkeiden rytmityksillä, mutta kuvaa sitä, että taso noin suurin piirtein säilyy. Tuottavuustoimia kohdennetaan toimintamenosäästöissä yhteensä noin 5 miljoonan euron edestä. Ne on jyvitetty hallinnonalan eri virastoille, kuten budjetista tarkemmin ilmenee.

Arvoisa puhemies! Olemme onneksi tosiaan päässeet irti fossiilisista jo ensi vaiheessa sähköntuotannossa ja nyt itse asiassa viime vuosien aikana yhä kiihtyvällä tahdilla lämmityssektorissa ja teollisuudessa. Meidän kilpailuetumme Suomea perustuu nimenomaan puhtaan sähkön hyvään saatavuuteen. Lähivuosina kiihdytämme puhtaan siirtymän investointeja etenkin historiallisella luvitusreformilla, jossa ensi vuoden kevään aikana annetaan ratkaisevat lait yhden luukun palvelumalliin siirtymisestä ja erilaisista takuuajoista teollisuuden puhtaan siirtymän luvitukseen liittyen. Eduskunta on nyt jo hyväksynyt rakennuslain yhteydessä puhtaan siirtymän sijoittamisluvan, joka luo itse asiassa yhden uuden hyvinkin nopean käyttökelpoisen tavan suurten puhtaan siirtymän hankkeiden luvittamiseen.

Underpunkt i budgeten PR 138/2024 rd

Polttoaineen jakeluvelvoitelainsäädäntö, joka myös on eduskunnassa hiljattain hyväksytty, mahdollistaa uudentyyppisenä keinona myös niin sanotun joustomekanismin ja sitä kautta hiilensidontamarkkinoiden syntymisen maankäyttösektorilla eli maanomistajien mahdollisuuden tienata sillä, että hiiltä sidotaan toimenpiteillä enemmän kuin nyt tapahtuisi, ja tämä kytketään sitten siihen, että silloin, jos se on halvin tapa täyttää meidän päästövähennystavoitteita, niin tehdään siitä myös mahdollista. Tätä koskeva asetusvalmistelu on viime metreillä työ- ja elinkeinoministeriön, ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön yhteistyönä.

Lukuja jos katsoo, niin iso muutos itse asiassa varsinaiseen talousarvioon on se, että ensi vuonna energiainvestointitukeen varattuja määrärahoja työ- ja elinkeinoministeriön puolella on noin 450 miljoonaa euroa, kun varsinaisessa esityksessä oli 245 miljoonaa euroa, mikä johtuu siitä, että EU:n RRF- ja REPower-valtuuksien sitomisia siirtyy ensi vuodelle runsaasti, ja näin ollen investointitukea pystytään jatkamaan päätösten osalta varsin korkealla tasolla. Lisäksi on tulossa käyttöön teknisten nielujen erillinen 140 miljoonan euron tukiohjelma ja tunnetusti hallituksen juuri esinotifioinnissa läpi saama suurten puhtaan teollisuuden investointien verohuojennus sekä 400 miljoonan euron erillinen teollisuuden puhtaan siirtymän tukiohjelma.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Näyttää olevan jonkinlaista mielenkiintoa debattiin. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

17.12 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. Nostitte vesiensuojelun, ja se on hyvä. Vesiensuojelusta on toki leikattu valtavan paljon, mutta on hyvä, että hallitus kiinnittää siihen huomiota, koska tarve on tietysti suuri. Nyt te kuitenkin olette ilmeisesti hyväksymässä tämän karjanlantapoikkeuksen jatkon. Elikkä karjalantapoikeus olisi päättymässä tämän vuoden lopussa, mutta hallituksella on ainakin ohjelmansa mukaan halu sitä jatkaa, ja se tarkoittaa sitä, että fosforin määrää ei rajoiteta, sitä, kuinka paljon sitä saa levittää pellolle. Ja me tiedämme, että pelloilta se valitettavasti aika lailla valuu vesistöihin. Nimenomaan saaristo-ohjelman yhteydessä suurimmaksi ongelmaksi oli nostettu nämä ravinteet, samoin kuin vesiensuojelussa muutoinkin, ja myös Valtion tarkastusvirasto kiinnitti tähän huomiota. Nyt uhkaa käydä niin, että tällä karjalantapoikkeuksen jatkolla te vesitätte kaiken sen muun vesiensuojelutyön, mitä tämä hallitus on tekemässä. Onko se todellakin nyt järkevä siirto? Eikö olisi fiksumpaa antaa tuon poikkeuksen, [Puhemies koputtaa] joka on päättymässä, päättyä ja näin varmistaa vesiemme hyvää tilaa jatkossakin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

17.13 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olen kyllä, ministeri, hyvin huolissani nyt tästä asuntopolitiikan kokonaisuudesta. Tässähän tapahtuu iso suunnanmuutos, ja käytännössä siinä tapahtuu kyllä myös täydellinen alasajo. Kaksi esimerkkiä:

Toinen on tietenkin tämä Valtion asuntorahaston, VARin, sulauttaminen valtion budjettiin. Kyllähän se tosiasiaa tulee tarkoittamaan vuosien varrella sitä, että me menetämme välineen, jolla rakennetaan ihmisille kohtuuhintaisia koteja ja peruskorjataan niitä. Sa-

Underpunkt i budgeten PR 138/2024 rd

moin menetämme välineen, joka sitten tällaisessa suhdannetilanteessa kuin esimerkiksi nyt voisi toimia sitten tietynlaisena elvyttäjänä ja tilanteen parantajana.

Toinen suuri huoli koskee sitä, mistä kovasti asiantuntijatkin kantoivat huolta ja mistä jatkuvasti tulee palautetta, ainakin tuolta omilta asuinseuduiltani Tampereelta ja Pirkanmaalta ja varmasti koko Suomesta, erityisryhmien tilannetta, sekä ikäihmisten että opiskelijoiden. Käytännössä tämä investointiavustuksen osuus heidän osaltaan loppuu. Tarve on valtava, ja nyt se sitten vedetään kokonaan alas. Tämä on erittäin huolestuttavaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Fagerström, olkaa hyvä.

17.14 Noora Fagerström kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! Ja kiitoksia ministerille. Haluaisin nostaa keskusteluun sähkön ja sähkön hinnan. Tänään ollaan huomattu taas, että sähkön hinta on aika korkealla varsinkin tuossa aamusta. Olen sitä mieltä, että tämä hallitus on tehnyt valtavan hienoa työtä puhtaan siirtymän osalta, ja kuten kerroittekin, ensi vuonna tapahtuu jälleen lisää.

Mutta haluaisin kysyä: Mikä on tilanne näiden pienydinvoimaloiden osalta? Missä mennään niiden kanssa? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Huru, olkaa hyvä.

17.15 Petri Huru ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esityksestä. Avasittekin tässä näitä hallituksen toimia muun muassa liittyen luvitukseen, yhden luukun periaatteeseen ja myös hiilensidontaan sekä teknisiin neluihin, ja täällähän myös hallitus panostaa näihin tki-panostuksiin. Avaatteko vielä näitä hallituksen tässä vaiheessa tekemiä toimia ja sitä, mitä lisäystä myös hallitusohjelmassa on näihin tulossa? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström, olkaa hyvä.

17.16 Johan Kvarnström sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Tähän pääluokkaan kuuluu asuntopolitiikka, ja sillä saralla hallituksen valitsema linja on mielestäni ristiriidassa pitkäjänteisyyden kanssa. Tästä löytyy valitettavan monia esimerkkejä.

Arvoisa puhemies! Hallitus on ollut kyvytön ja haluton vastaamaan rakennusalan kriisiin. Tarjolla on ollut useita vaihtoehtoja ja välineitä, jotka eivät vaadi velkarahaa. Myös valtiovarainvaliokunta kiinnittää mietinnössään huomiota erityisryhmien investointiavustuksen alhaiseen tasoon ja pitää sitä valitettavana. Myös toisenlainen päätös olisi ollut mahdollinen. Investointiavustuksen tasoa olisi voinut korottaa, ei leikata. SDP ehdottaa avustustason nostamista vähintään 100 miljoonaan euroon ja turvaisi näin myös opiskelijoiden ja senioreiden kotien rakentamisen myös jatkossa.

Ärade talman! Vi bör inte tömma Statens bostadsfond, inte lägga ned Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet, inte stoppa byggandet av bostadsrättsbostäder, inte halvera bostadsrådgivningen och så vidare. Listan kan tyvärr göras lång.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

Underpunkt i budgeten PR 138/2024 rd

17.17 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lapissa on ennennäkemätön matkailubuumi. Minkä takia ulkomaalaiset matkailijat tänne tulevat? No, tietenkin meidän luonnon takia. Nyt kuitenkin hallitus leikkaa aika rajusti kansallispuistoista ja Metsähallituksen toiminnasta, ja sieltä Luontopalveluistakin lähtee aika rajusti. Sitä kautta Metsähallitus pystyy huomattavasti paremmin pitämään yllä kansallispuistojen edellytyksiä, jotka taas pitävät kansallispuistot kestävässä kunnossa. Eli kun ohjataan opastuksilla matkailijat ja muut kulkijat sinne tietyille urille, niin aina se on järkevää luonnon käyttöä.

Onko teillä tulossa jotain apupakettia tähän asiaan, ja miten vastaatte tähän kysymykseen? Tämä on kuitenkin tosi tärkeä kilpailukykytekijäkin. Siitä paljon saadaan nyt tällä hetkellä Lapissa tuloja. Myös meillä Saimaalla ajatellaan niin, että luonto on meillä [Puhemies koputtaa] se juttu, jonka takia toivomme lisää matkailijoita, eikä se luonnossa liikkuminen meille kenellekään huonoa tee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

17.18 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri, teidän kautenne ministerinä loppuu, ja on hyvä katsoa, mikä on ollut panoksenne ilmaston ja ympäristön suhteen.

Ensinnäkin ympäristöministeriöstä on leikattu suhteellisesti eniten, ja Orpon hallituksen ilmasto- ja ympäristöpoliittiset toimet ovat loistaneet poissaolollaan. Päinvastoin tänne eduskuntaan on tuotu lakeja, joilla päästöjä lisätään ja ympäristötoimia vaikeutetaan. Jopa ihmisten ympäristöperusoikeuksiin kajottiin, kun rakentamislain kautta veitte pois ihmisten oikeutta puolustaa ympäristöä. Hallituksen linja on siis pikemminkin ollut vesittää tarvittavia ilmasto- ja ympäristötoimia — on poistettu rahoitusta, on heikennetty sääntelyä. Tämä on johtanut siihen, että Suomi ei ole saavuttamassa ilmastolain mukaisia tavoitteita eikä myöskään kansainvälisiä ilmasto- ja ympäristösitoumuksiaan.

Ministeri, nyt kun kautenne loppuu, minkä arvosanan te antaisitte itsellenne ja hallitukselle ilmaston ja luonnon puolustajana?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Ingo, varsågod.

17.19 **Christoffer Ingo r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Ensi vuoden alussa voimaan tuleva rakennuslaki saatiin vihdoinkin korjattua tämän hallituksen toimesta. Korjaussarja sisältää monia tärkeitä huomioita, jotka vähentävät byrokratiaa ja parantavat edellytyksiä rakentaa sekä yksityisille että yrityksille. Laki sisältää mahdollisuuden purkaa käyttökeltottomia kuntaomisteisia kiinteistöjä ja helpottaa huomattavasti rakentamista sekä taajama-alueilla että maaseudulla.

Mutta seuraava iso projekti on jo tulossa. Uuden alueidenkäyttölain on tarkoitus tuoda helpotusta kuntien kaavoituspaineisiin ja vähentää byrokratiaa sekä kaavoittajille että sitten kiinteistönkäyttäjille. Erityisesti suunniteltu kaavoituksen yksityiskohtaisuuden vähentäminen ja kumppanikaavoitus on otettu toimenpiteiksi hallitusohjelmassa.

Kysynkin ministeriltä: mitä voimme odottaa uudelta alueidenkäyttölailta, ja millaiset vaikutukset tulevat olemaan kuntien asukkaille ja yrityksille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto, olkaa hyvä.

Underpunkt i budgeten PR 138/2024 rd

17.21 Pinja Perholehto sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Todelakin asuminen haukkaa monien suomalaisten käytettävissä olevista tuloista jopa kolmanneksen, ja sen takia kaikkien yhteinen tehtävä pitäisi olla edistää kohtuuhintaista asuntopolitiikkaa. Valitettavasti tämä ympäristöministeriön hallinnonala budjetista ja hallituksen esitykset laajemmin eivät toteuta tämänkaltaista periaatetta. Esimerkiksi ARAn lakkauttaminen ja tämä jo aiemmin esiin noussut erityisryhmien investointiavustuksen leikkaaminen lähes nollaan sotivat oikeastaan tätä vastaan. Todellakin vielä vuonna 23 erityisryhmien investointiavustus oli noin 120 miljoonaa, tänä vuonna noin puolet siitä ja ensi vuonna ei sitäkään vähää. Tämä tarkoittaa paitsi sitä, että opiskelijoiden asuntohankkeet menevät jäihin, myös sitä, että ikääntyneiden tarpeet joudutaan jatkossa väistämättä sivuuttamaan.

Kysyisin teiltä, ministeri Mykkänen: millä tavalla aiotte taata sen, että kohtuuhintainen asuminen onnistuu myös ikäihmisten osalta jatkossa? Moni hyvinvointialue on myös lähennyt paljon paineita esimerkiksi näihin yhteisöllisen asumisen hankkeisiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

17.22 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sähkön hinnan rajusta heilunnasta näyttää tulleen säännönmukaista. Aamulla sähkö maksoi yli 60 senttiä kilowattitunnilta, ja nyt se maksaa alle viisi senttiä. Tähän tarvitaan totta kai toimenpiteitä, koska sähkön ennustettava hinta ja se, että sähköä ylipäättään on saatavilla joka tilanteessa, on kriittinen kysymys paitsi suomalaisille kotitalouksille myös uusille puhtaan teollisuuden investoinneille, joita toivottavasti Suomeen saadaan.

Tiedän, että hallitus selvittää fossiilittoman jouston tukea tällaisella kapasiteettimekanismilla, jolla voitaisiin näitä huippuhintoja leikata. Kannan kuitenkin huolta siitä, etenevätkö ydinvoiman kannusteet riittävästi. Ruotsihan on tässä selkeästi edellä — siellä ydinvoima-asiamies on esittänyt massiivista tukiohjelmaa sisältäen valtion järjestämiä lainoja ja takuuhintaa. Miten turvataan se, että Suomi on kannustava investointiympäristö tulevaisuudessa myös ydinvoimalalle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

17.23 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! ”Osa alueista tippuu pysyvästi vakuudellisilta asuntomarkkinoilta”, ”Muutaman kasvukeskuksen ulkopuolella asuntojen hinnat ovat laajalti laskussa”, ”Suurkaupungistumisen aika näkyy asuntomarkkinoilla — erot alueiden välillä repeävät”. Nämä otsikot ovat Hypo-konsernin tuottamia, jonka kädestä media nöyrästi syö vuodesta toiseen — ”konserni” on toki mahtipontinen ilmaus helsinkiläiselle marginaalipankille, jonka osuus on noin prosentti asuntomarkkinoista. Viesti on kuitenkin selvä: Älä osta äläkä asu muualla kuin pääkaupunkiseudulla, mieluiten Helsingissä. Espoo, Vantaa, Turku ja Tampere vielä menettelevät, ja muu Suomi kannattaa unohtaa. Älä puhu kodista, puhu sijoituksesta. Älä välitä ihmisistä, välitä rahasta. Tämä on Hypon ja median viesti.

Arvoisa puhemies! Erästä eteläsavolaista vanhaapoikaa lainaten: mieluummin kärsin puutetta kuin kurjuutta. Hypon edun mukaista on kylvää kurjuuden mielikuvaa oman kohdealueensa ulkopuolisista asuntomarkkinoista ja aikaansaada sen myötä sukupolvelta toiselle periytyvää puutetta.

Underpunkt i budgeten PR 138/2024 rd

Koska asumisen ja rakentamisen asiat kuuluvat ympäristöministeriön hallinnonalaan, kysymys ministerille: mitä mieltä te olette, onko meillä suomalaisilla oikeus saada asua siellä, missä koemme olevamme kotona, [Puhemies koputtaa] myös meillä itäisessä Suomessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

17.24 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus jatkaa Metso-ohjelman rahoitusta ja panostaa vapaaehtoiseen suojeluun. Suomi elää metsässä ja metsästä. Meidän on muistettava suunniteltaessa hakkuumahdollisuuksien pienempää hyödyntämistä, että metsäteollisuuden tuotantorakenne on kiinnitetty vuosiksi eteenpäin laitoksiin tehdyillä investoinneilla. Jokainen hiilinielun tai muun hakkuuiden kanssa kilpailevan tavoitteen vuoksi pudotettu kymmenen prosenttia suurimmasta hakkuumäärästä vastaa kuutiometreinä karkeasti Äänekosken tai Kemin uusien tuotantolaitosten puunkäyttöä. Jos sitoumukset esimerkiksi metsien käyttämisestä hiilinieluiksi lisääntyvät, vähenee puun tarjonta teollisuudelle ja puuta hyödyntäviä laitoksia tarvitaan vastaavasti vähemmän. Niiden sulkemisella puolestaan on epätasaisesti jakautuneita alueellisia ja kerrannaisvaikutuksia. Arvoisa ministeri, miten turvaamme jatkossakin metsäteollisuuden mahdollisuudet Suomessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

17.26 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun puhutaan ilmastokriisistä ja luontokadosta ja niiden ratkaisusta, on tärkeä tunnistaa, että näiden ympäristökriisien juurisyynä on luonnonvarojen ylikulutus. Viime kaudella tehtiin kiertotalouden strateginen ohjelma, jossa tavoitteeksi asetettiin muutos, jolla kiertotaloudesta luodaan talouden uusi perusta vuoteen 2035 mennessä. Ohjelmassa asetettiin ensimmäistä kertaa konkreettinen, mitattava tavoite uusiutumattomien luonnonvarojen kulutuksen vähentämiseksi.

Ministeri Mykkänen, te olette myös puhunut kiertotalouden puolesta, mutta kovin paljoa konkretiaa ei ole näkynyt, ja nyt hallitus päinvastoin on pienentämässä kiertotalouden edistämisen rahoitusta, mikä on täysin vastoin myös hallituksen omaa kiertotalouden vauhdittamistavoitetta. Haluaisinkin kysyä, onko hallitus sitoutunut kiertotalousohjelman tavoitteeseen ja luonnonvarojen kulutuksen vähentämiseen ja mitä konkreettista ollaan tämän eteen nyt lähitulevaisuudessa tekemässä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

17.27 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asumisen osalta tälle hallitukselle ei valitettavasti kovin hyvää arvosanaa voi todellakaan antaa. Tähän rakennusalan kriisiinhän hallitus on aika verkkaisesti lähtenyt etsimään ratkaisuja, ja sehän näkyy esimerkiksi siinä, että työllisyys ja myös alan konkurssit ovat kehittyneet erityisen heikosti. Niin kuin tässä keskustelussa on tullut esille, myös sitten näillä hallituksen muilla päätöksillä vaikeutetaan vastaavan kaltaisiin kriiseihin reagoimista myös tulevaisuudessa, koska kun ne välineet, joita meillä on ollut käytössä, nyt lopetetaan, niin jatkossahan tämä

Underpunkt i budgeten PR 138/2024 rd

on pelkästään budjettirahoituksen varassa. Veikkaisinpa, ettei tämä ainakaan tule helpottumaan.

Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, kun tämä on nyt ainakin tällä erää teille varmaan viimeinen budjettikäsittely, niin muuten täytyy kyllä antaa kiitosta, että olette kyllä pyrki-nyt ainakin omasta mielestäni tässä hallituksessa viemään eteenpäin monia hienoja asioita, mutta kaikki valitettavasti eivät vielä tulleet tehdyksi. Mutta toivottavasti seuraavissakin hommissa pystytte näitä samoja asioita edistämään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Riipi, olkaa hyvä.

17.28 Mika Riipi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jaan kyllä tuon edustaja Kososen huolen näistä Luontopalveluiden leikkauksista, ja Lapissa ne todellakin näkyvät: viisi miljoonaa yöpymistä, ja paine luonnon käytölle on todella suuri.

Mutta varsinainen kysymys koskee oikeastaan Euroopan unionin vesiputedirektiiviä ja siitä nyt Suomelle koitunutta rikkomusmenettelyä. Meillä Lapissa tietenkin tämä nyt tiivistyy näihin meidän vaelluskalakysymyksiimme ja vesivoimayhtiöiden vesitalouslupiin. Paljon on käyty keskustelua siitä, että nyt vihdoinkin ja viimein Suomessakin pitäisi löytyä rohkeutta avata nämä vesitalousluvut ja katsoa se vaelluskalakysymys lainsäädännöllisesti kuntoon. Kysynkin: miten, ministeri, tähän aiotte nyt ensi vuonna reagoida?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

17.29 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan tähän yhteyteen nostaa myös erään minulle hyvin tärkeän sydänkysymyksen, nimittäin lähiöt ja asuinalueet ja niiden eriytymisen ehkäisyn ja lähiöiden kehittämisen. Olen ollut siellä Espoossakin joskus aikanaan asuntoministerinä lähiökierroksella, kävin ympäri Suomea. Olen siitä huolissani, että hallitus lakkautti nämä lähiöiden kehittämisohjelmat, koska niillä kuitenkin saatiin tietyille asuinalueille eri puolille Suomea hyviä myönteisiä, eripainotteisia kehittämisohjelmia. Pystyttiin sitten vähän monistamaan sitä tietotaitoa, mitä tästä tuli, ja toivoisin kyllä näille ohjelmille jatkoa.

Toinen asia, mikä tätä eriytymisen torjuntaa haittaa, on tietenkin se, että tätä aso-tuotantoa halutaan nyt väen vängällä lopettaa, eikä oikein mitään tuppaa tilallekaan tulemaan. Eli toivoisin, että tämä aso-tuotanto saisi vielä jatkoa.

Ja, ministeri, kolmas asia: kun näihin MAL-sopimuksiin ei enää oteta valtion toimesta kohtuuhintaisen asumisen tavoitteita, niin sekin olisi kyllä tärkeää, että tulisi näitä monipuolisia asuinalueita. Tiedän kyllä, että Tampereen seudulla ihan vapaaehtoisesti näitä tavoitteita lisättiin, mutta näitä huolia tässä on.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

17.30 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kysyttävää olisi paljon, mutta keskityn vain valkoposkihanheen.

Tämä talo on päättänyt ja edellyttänyt, että hallitus vaikuttaa aktiivisesti komissioon ja EU:n jäsenvaltioihin, jotta Bernin sopimusta muutetaan ja sen myötä valkoposkihanhi siirretään lintudirektiivin liitteeseen II. Eduskunta on edellyttänyt, että poikkeusmahdollisuuksia hyödynnetään ja lintujen karkottaminen ampumalla sallitaan myös keväällä pesin-

Underpunkt i budgeten PR 138/2024 rd

tärauha huomioiden. Kolmanneksi eduskunta on edellyttänyt, että poikkeusluvalla ammuttujen valkoposkikihanhien hyödyntäminen sallitaan ja että hallitus valmistelee esityksen luonnonsuojelulain muuttamisesta siten, että lintudirektiivin 9 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisen poikkeuksen perusteella mahdollistetaan tapetun valkoposkikihanhien haltuunotto ja asiallinen hyötykäyttö. Ja vielä, että valkoposkikihanhea koskevat poikkeuslupa-asiat siirretään Varsinais-Suomen elystä Pohjois-Karjalan elyyn ja samalla lupamenettelyä sujuvoitetaan.

Nämä ovat tässä talossa päätettyjä asioita. Ne eivät vaadi työryhmiä. Miten nämä asiat ovat edenneet?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, olkaa hyvä.

17.31 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tänään aiemmin saanut liikenneministeriltä vastausta siihen, onko hän sitoutunut ilmastotavoitteisiin, mutta tiedän, että te olette hyvin vahvasti niihin sitoutunut, ja haluan kiittää siitä. Valitettavasti tällä hallituskaudella ei kuitenkaan vielä tähän mennessä ole päästy kunnolla eteenpäin, vaikka nyt on käsittelyssä jo toinen hallituksen kokonainen budjetti. Ne toimet, mitä siellä on, ovat asioita, jotka tapahtuvat ehkä joskus tulevaisuudessa, mutta niihin välittömiin toimiin, joita tarvitaan nyt taakanjakosektorille ja maankäyttösektorille, ei ole löytenyt ratkaisuja.

Haluan myös kiittää siitä, että olette rohkeasti haastanut metsäteollisuutta uudistumaan. Me tiedämme, että hakkuumääriä tulee vähentää ja jalostusastetta lisätä, jotta me saamme metsistämme ja puusta korkeampaa arvoa. Myös olette haastanut siihen, että riittävät suojavyöhykkeet vesistöjen äärelle säilytetään. Se on hieno asia.

Toivoisin, että vielä ennen siirtymistä toisiin tehtäviin te toisitte päätöksen valtion vanhojen metsien suojelusta, [Puhemies koputtaa] kuten hallitusohjelmassa on todettu ja miten biodiversiteettistrategia meitä myös velvoittaa, niin että todella saamme ne kaikki valtion vanhat metsät suojeluun.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Mykkänen, noin viisi minuuttia.

17.33 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Kiitos lukuisista hyvistä kysymyksistä, aina enemmän kuin mihin ehtii vastatakaan.

Edustaja Vestman ja myös edustaja Fagerström puhuivat sähkön saatavuudesta ja aivan erityisesti ydinvoiman tarpeesta, johon täysin yhdyn. Voikin sanoa, että samalla, kun sinänsä Suomi on hämmästyttävän hyvin onnistunut siinä, että meillä on keskimäärin sähkön hinta Euroopan halvin Ruotsin kanssa — viimeksi maanantaina, kun käytiin energianeuvostossa näitä läpi, niin muut kadehtivat — olemme samalla pystyneet 90 prosenttia laskemaan sähköntuotannon päästöjä 15 vuodessa.

Toisaalta meillä ovat todella hintavaihtelut ennennäkemättömän suuria, perustuen tietysti siihen, että tuulivoiman osuus sähköntuotannossa on noussut rajusti ja erityisesti siten ihmisen kädellä säädettävän polttotuotannon osuus on pienentynyt. Ja tässä suhteessa haaste tosiaan näkyy nyt vaikka tänään hyvin, että meillä kävi 60 sentissä kilowattitunnilta hinta aamulla ja nyt ollaan viidessä sentissä, ja joka oikein ahkerasti jaksaa optimoida, niin ensi aamuna kello 5 pääsee jo yhteen senttiin, jos haluaa silloin käyttää sähköä.

Underpunkt i budgeten PR 138/2024 rd

Mutta vakavammin ottaen se haaste on tuossa tammikuussa sitten, kun tulee pitkä tuuleton jakso, ja siksi tarvitsemme puhdasta perusvoimaa. Ydinvoiman ratkaisusta tietysti yksi tärkeä, joka Ruotsilla on takamatkalla meihin verrattuna, on pitkäjänteinen, uskottava sääntely-ympäristö ja Säteilyturvakeskuksen ammattitaito luvittamisessa, johon kaikkien säästöjen keskelläkin olemme lisää panostaneet, erityisesti modulaaristen reaktoreiden luvituksen luomiseen ja ydinvoimalainsäädännön uudistamiseen, joka ensi vuoden kevään aikana on tarkoitus lausuntokierrokselle saada ja jossa on tarkoitus tehdä Suomesta, samalla, kun ylläpidämme turvallisuutta, maailman houkuttelevin paikka säädösympäristön kannalta investoida turvalliseen ydinvoimaan.

Tarvitaan myös rahoitusriskin jakamista, jos halutaan lisää ydinvoimatuotantoa, ja tätä työtä tehdään parhaillaan valtioneuvoston sisällä ja myöskin neuvotellen todennäköisten investoreiden kautta. Se, että Ruotsi on julkaissut varsin avokätisen selvityshenkilöraportin, ei välttämättä vielä tarkoita, että he ovat edellä sen enempää päätöksissä kuin myöskään investoijien silmissä. Mutta tämä tilanne toivottavasti vuoden sisällä näyttää selkeämmältä ja toivottavasti siltä, että Suomi näitä investointeja saa. Siihen myös paljon tulee perustumaan energia- ja ilmastostrategian sähköntuotannon toimitusvarmuuden parantamiskyky, ja sitä kautta itse asiassa myös puhtaan siirtymän nopeutuminen.

Tästä päästäänkin sitten siihen, että kun täällä, edustajat Kivelä, Mikkonen, ehkä muutama muukin, puhutaan vihreästä siirtymästä, niin meillä on ehkä tässä semmoinen perusero, että mitä sillä tehdään. Te jatkuvasti peräätte, aivan ymmärrettävästi teidän näkökulmastanne, että missä on lakiesityksiä, joilla ikään kuin käsketään päästöjä vähenemään tai rajoitetaan niitä jollain hinnalla. Nämäkin ovat omissa kohdissaan tärkeitä, mutta jos kysytte teollisuudelta, mikä ratkaisee sellaiset investoinnit, joilla päästään fossiileista eroon, oli se sitten energian tuotantoa tai jalostusta, niin top kolmosessa on luvituksen nopeuttaminen, ja sitten puhutaan kannattavuuteen vaikuttavista asioista eli investointituista, investointien verotuksesta — ja kappas, juuri näihin hallitus on tarttunut. Meiltä on tulossa historiallisen määrätietoinen luvituksensuorittamisreformi. Meillä on tulossa voimaan alkuvuodesta historiallisen suuri investointien verohelpotus nimenomaan puhtaan siirtymän investoinneille. Meillä on niihin yli puoli miljardia tämän hallituksen aikana kaivettua uutta investointirahaa, plus sitten vielä EU-rahastoista on suuret tuet olemassa, jolloin on kyllä väärin sanoa, ettei hallitus tällä puolella mitään tekisi. Ja kyllä se minusta näkyy myös niissä tuloksissa, että jos katsotaan VTT:n ja Luken laskemia perusskenaarioita — ja ensi vuoden aikana, kun energiastrategia tulee, tulette saamaan ne paljon tarkemminkin — niin kyllä siellä näkyy se, että jos meillä on uskottavasti investointeja sähköntuotantoon, jalostavan teollisuuden sähköistämiseen ja hiilidioksidin talteenottoon, niin niissä fossiilipäästöjen määrissä me olemme pääsemässä niihin kaikkiin hyviin tavoitteisiin, joita edellisen vaalikauden osalta Suomen osalta myös sovittiin.

Suuri haaste on metsien hiilensidontakyky, ja sen osalta hallitus Suomessa, Ranskassa, Ruotsissa, kaikissa muissa maissa joutuu arvioimaan sitä, millä toimilla saadaan metsät kasvamaan enemmän ja mikä on kestävä taso hakkuille niin nielujen kuin sitten luonnonarvojen kannalta. Sinänsä on aivan totta, että nykyisten nielumallien maailmassa on selvää, että nykyisen kokonaishakkuusurituksen taso on niin korkea, että sillä ei nielussa päästä niihin tavoitteisiin, jotka Suomella ja Euroopalla on. Ja tässä suhteessa, kun täällä kysyttiin myös metsäteollisuuden tulevaisuudesta, itse uskon vahvasti, että sen täytyy löytyä jalostusarvon nostamisesta. Sen täytyy löytyä tavasta, jolla hyödynnetään se puu, myöskin se hiilidioksidi, joka piipuista tulee, pitkäaikaisiin synteettisiin tuotteisiin, ja sen täytyy löy-

Underpunkt i budgeten PR 138/2024 rd

tyä myös paremmasta luonnon ja metsätalouden yhteensovittamisesta, jota sinänsä tässä on sata vuotta kehitetty asteittain, ja niin se tulee jatkossakin menemään.

Sinänsä rakennuslakiin ehkä vielä se täytyy sanoa myös, että niiden valitusoikeuksien suhteellinen, aika maltillinen karsiminen ja investointipäätösten nopeuttaminen ovat nimenomaan niitä asioita, joilla me näemme, että edistetään eroonpääsyä fossiilisista. Ne eivät ole päinvastoin ympäristövastaisia tekoja. Tässä suhteessa meillä on selvästi ainakin edustaja Kivelän kanssa vaan erilainen näkökanta siihen, mikä on toteutuvaa, kehityksen kannalta tärkeätä, ja mikä ei.

Elvytystä ilman velkarahaa. Sanon tähän sen, että hyvä ajatus, mutta kun edustaja Kvarnström sitä peräänkuulutti ja sanoi ratkaisuksi sen jälkeen sata miljoonaa euroa velkarahaa investointitukiin, niin tämä yhtälö ei oikein toimi. Tähän voi tietysti vastata, että ei se tule velkarahasta, kun meillä on olemassa Valtion asuntorahasto, mutta tässä samalla vastaan edustaja Viitaselle, jonka kanssa tästä on usein keskusteltu, ja arvostan teidän pitkäaikaista asiantuntemustanne alalta, että tosiasia kuitenkin on se, että Valtion asuntorahasto on kuoleutumassa, tehtiin sille mitä tahansa, koska se ei enää niillä vanhojen ARA-lainojen korkomaksuilla elä, kun ne vanhat ARA-lainat loppuvat ja uudet ARA-lainat on 2007 lähtien annettu liikepankeista valtion takauksilla. Tätä kautta ne väistämättä tulevat veronmaksajien puolelle, nämä kaikki asuntopolitiikan tukipuolen asiat, ja totta kai niitä pitää kohtuusuhteisesti jatkaa, mutta se ei ole ratkaisu, että kuvitellaan, että ne ovat kehityksen ulkopuolella.

Hanhista ja metsoista voin edustaja Kalmarille itse asiassa todeta, että viimeksi toissa päivänä Brysselissä uuden ympäristökomissaarin, ruotsalaisen Jessica Roswallin, kanssa näistä keskustelimme, ja täytyy toivoa, että nyt päästään nimenomaan tuossa EU-säännösten tulkinnessa ja myöskin näissä direktiiviliitteissä eteenpäin. Helppoa se ei selvästi ole, kun katsoo, miten komissio asiaa tulkitsee, ja uskon, että tästä asiasta meillä ehkä ainoana asiana näistä, mistä olemme puhuneet, on jo tässä salissakin varmaan aika laaja konsensus. Ainakin hallituksella on täysin yhteinen tahtotila siihen, että ei voi olla niin, että luonnon-suojelu kääntyy itseään vastaan sillä, että tällaisia merimetso- ja valkoposkihanhikantoja suojellaan nykyisellä tavalla aiheuttaen vahinkoja niin alkutuotannolle kuin monelle muullekin ihmisten toiminnalle. Ja Ruotsi todella tulkitsee EU-direktiiviä omien tuomioistui- miensa siunauksella hyvin toisella tavalla kuin useat muut jäsenmaat, ja tämä on yksi asia, jota nyt käsitellään myöskin työryhmässä MMM:n ja YM:n välillä, että mitä voimme tehdä kansallisesti, mutta me tarvitsemme siihen EU-komission tulkintoja, ohjeita, mielellään myös liitemuutoksia, ja tätä asiaa neuvotellaan koko ajan eteenpäin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Hyvä, kiitoksia. — Otamme vielä lyhyen debattikierroksen. — Edustaja Perholehto, olkaa hyvä.

17.40 Pinja Perholehto sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille vastauksista. Ymmärrän hyvin sen, että rahat ovat tiukassa ja samaan aikaan esimerkiksi luonnonsuojelun puolella paine lisätä rahoitusta on kova, ennallistamisasetuksen toimeenpano osaltaan esimerkiksi sitä varmasti lisää. Julkista rahaa siis tarvitaan enemmän. Samalla täällä on nostettu ihan aiheellisesti esiin yhteistyö yksityisten kanssa, esimerkiksi metsänomistajien kanssa. Metso on ollut siitä loistava esimerkki, ja kiitän myös osaltani, että sitä on pyrkimys jatkaa ja uudistaa.

Underpunkt i budgeten PR 138/2024 rd

Mutta koska todellisuus on se, että rahaa on niukasti, niin olisi tärkeää, että hallitus käyttäisi aktiivisesti myös muita toimia, esimerkiksi lainsäädännöllisiä sellaisia. Viime kaudella selvitettiin luontolakia. Täällä on esitetty useasti vesilain päivittämistä, jotta pienvesiä suojeltaisiin paremmin. On käyty keskustelua valtion vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojelusta tieteeseen pohjaten.

Ministeri Mykkänen, onko mahdollista, että voisitte evästää vähintäänkin seuraajaanne sitten tällaisia toimia vielä kirittämään, kun niitä ei toistaiseksi ole vielä kuulunut?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Fagerström, olkaa hyvä.

17.42 **Noora Fagerström kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ensi vuoden talousarvioesityksessä todetaan, että ympäristöministeriö torjuu luontokatoa muun muassa uudistetun luonnonsuojelulain, Helmi-elinympäristöohjelman ja Metso-ohjelman toimenpiteiden sekä muiden luontotyyppien ja lajien suojelutoimien avulla sekä kehittämällä luontoarvomarkkinoita. Tämä on kyllä erittäin hieno asia.

Haluaisin kysyä näistä Helmi- ja Metso-ohjelmista: Miten metsänomistajia kannustetaan osallistumaan Metson toimeenpanoon? Millaiset kannusteet tätä varten on luotu, ja miltä Helmi-ohjelman tulokset näyttävät toimeenpanon osalta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

17.42 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minäkin osaltani kiitan ympäristö- ja ilmastoministeri Mykkästä hyvästä yhteistyöstä. Täällä on yhdeksän ja puoli vuotta reilusti yhdessä matkaa taivallettu, ja ikävähän sinua tulee, mutta päästetään irti — sekin on hyvä oppi elämässä.

Olisin kysynyt näistä suunnitelmista, jotka tuolla mediassa hallituksella mahdollisesti ovat. Ovatko ne totta? Eli tuulivoiman tuottojahan ovat kunnat aikaisemmin saaneet hyvin kiinteistöverojen kautta, ja tämä on ollut hyvä kannustin kunnille ottaa yleensä tuulivoimaa sinne mailleen. Suomessa on monia kuntia, jotka ovat siitä hyvin tuottoa saaneetkin, ei tosin siellä Itä-Suomessa, mutta ei mennä nyt siihen. Nyt on mediassa ollut tietoja, että tämä tuotto saatettaisiin jakaa kaikille kunnille tasapuolisesti. Ruotsissahan ollaan tulossa Suomen suunnalle, jotta kannustettaisiin kuntia ottamaan sitä tuulivoimaa sinne alueelle. [Puhemies koputtaa] Kuinka tämä asianlaita on?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

17.44 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nykyinen hallitus varmistaa sen, että ilmastositoumuksista pidetään kiinni ja luontokatoa hillitään siten, ettei politiikkatoimilla nosteta kansalaisten arjen kustannuksia tai heikennetä elinkeinoelämän kilpailukykyä. Näin ilmastolain mukaisesti ilmastotoimet toteutetaan taloudellisesti, sosiaalisesti, alueellisesti ja ekologisesti kestäväällä ja oikeudenmukaisella tavalla.

Kunnianhimoiset ilmastositoumukset ovat valitettavasti perustuneet osittain harhalle oman pesän puhtaana pitämisestä, esimerkiksi energian ja puun tuontiin Venäjältä. Nykyinen hallitus katsoo kokonais kuvaa ja tavoittelee sitä, etteivät päästöt globaalisti kasva. Hallitus on harvinaisen johdonmukainen toimissaan edistää ilmastopoliittisia, luontokadon ehkäisemiseen liittyviä toimenpiteitä globaalisti ja kestävästi.

Underpunkt i budgeten PR 138/2024 rd

Arvoisa ministeri Mykkänen, mitkä uudet puhtaat teknologiat näet merkittävimpinä vientituotteina Suomen kannalta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

17.45 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunta on nyt yksimielisesti vaatinut hallitukselta lisää ilmastotoimia. Missä ne viiptyvät? Teidän ilmastovuosisikertomuksessakin todetaan jo toista vuotta peräkkäin, ettette toimi kuten ilmastolaki edellyttää. Sen takiahan hallitus on myös haastettu oikeuteen, enkä kyllä suoraan sanottuna ihmettele. Ihmisillä on oikeus päättäjiin, jotka ottavat ilmastokriisin tosissaan — se ei ole liikaa vaadittu.

Suomen ilmastotavoitteen saavuttamisen kannalta maankäyttösektorin nettonielun kasvattaminen on niitä akuuteimpia kysymyksiä, ja te johdatte ilmastotyötä. Tämä hiilinielun pienentyminen johtuu pääasiassa liian suurista hakkuista ja tarkoittaa myös sitä, että nielun romahdus on pitkälti kumonnut nämä muualla saavutetut päästövähennykset. Samaan aikaan meillä olisi keinoja reagoida tähän tilanteeseen, kasvattaa hiilinielua. Miksi te ette ole edistänyt niitä, ja onko mitään, mitä te aiotte vielä tehdä tämän nieluongelman ratkaisemiseksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

17.46 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Vuodesta 2015 alkaen on ollut käytössä vuosittain 100 miljoonaa euroa asunto-osakeyhtiöiden peruskorjauslainaan valtiontakauksilla. Arvoisa ministeri Mykkänen, kävimme jo vuosi sitten hyvää keskustelua tästä valtiontakauslainasta ja lähinnä siitä, miten näitä takausperusteita voisitte ehkä muuttaa tai muokata siihen suuntaan, että tämä laina tulisi paremmin käyttöön, koska me tiedämme, että peruskorjaustarpeita asunto-osakeyhtiöillä on, ja tämä laina on tarkoitettu nimenomaan siihen. Tavallaan takausperusteitten osalta kyselisin vielä sen perään, että mitä te olette nyt tehneet tämän vuoden aikana tai minkälainen tilanne tällä hetkellä sen suhteen on olemassa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

17.47 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen suurin yksittäinen ilmastoteko lähivuosiin on ollut siis se, että Olkiluoto kolmosen ydinreaktori tuottaa Suomen sähköjärjestelmään sähköä. Valitettavasti on tosiaan niin, että nykyinen sähkömarkkina ei kannusta investoimaan tällaiseen toimitusvarmaan kapasiteettiin, ei sellaiseen, jota tarvitaan harvemmin, tai sitten sellaiseen, jonka tuotto on muutoin epävarmaa.

Tosiaan tämä maatuulivoiman kannibalisoiva ilmiö on syönyt paitsi tuulivoiman itsensä kannattavuutta myös muun voimantuotannon. Oli hyvä kuulla, että ydinvoiman kannustetakin hallitus arvioi ja toivottavasti valmistelee. Ei saa käydä niin, että meidän ohi menevät esimerkiksi pohjoismaiset ydinvoimainvestoinnit, joita suomalaisetkin yhtiöt arvioivat.

No sitten tästä valkoposkihanhesta vielä. Kyllähän asia on niin, että se on meidän suomalaisten käsissä. Jos Ruotsi kykenee tulkitsemaan direktiiviä tällä tavalla kuten tulkitsee ja sallii alueellisen suojametsästyksen, niin aivan varmasti tämä toimeenpanokykyinen hallitus kykenee samaan.

Underpunkt i budgeten PR 138/2024 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

17.48 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sen verran vielä tästä Valtion asuntorahastosta, että nythän kyllä hallitus sitä kaikin puolin myös edesauttaa, että se rahasto tyhjenee. Tällä kaudella 800 miljoonaa siirretään sieltä ihan muihin kuin asumistarkoituksiin, ja tämä on tietenkin huolestuttavaa. Kaiken kaikkiaanhan kyllä olisi ollut mahdollista kehitellä joitakin keinoja, millä rahasto olisi voitu pääomittaa.

Mutta, puhemies, vielä yhden asian haluan nostaa ministerille tässä, koska varmasti olette myös itse siitä huolissanne, nimittäin tämän häättöjen määrän kasvun. Pienituloisia on entistä enemmän, ja ihmisillä on vaikeita tilanteita. Esimerkiksi omassa kotikaupungissani valitettavasti suurista kaupungeista kaikkein eniten kasvoivat hädät, jopa 44 prosenttia, ja tämä on ihan hurjaa. Samaan aikaan, kun tätä asumisneuvonnan määrärahaa sitten ollaan leikattu puoleen, huoli siitä on kyllä noussut. Toivon, että tähän voitaisiin vielä tarttua ja miettiä erilaisia keinoja.

Puhemies! Osaltani, vaikka tuossa jo esittelypuheenvuorossa kiitin ministeriä, haluan nyt tässä myös edelleen kiittää ja toivottaa teille oikein hyvää menestystä sitten tulevilla tehtävissänne. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja vielä ministerille kahden minuutin vastauspuheenvuoro, olkaa hyvä.

17.49 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen:** Arvoisa puhemies! Jälleen kiitoksia lukuisista hyvistä kysymyksistä tässä.

Ehkä aloitan vaikka ilmastokysymyksistä. Tässä edustaja Kivelä otti esiin — mainitsitte ehkä dramatiikkaakin koskettelevilla sanakäänteillä — että hallitus on haastettu oikeuteen. Täytyy todeta, että niin haastettiin saman ilmastolain nojalla oikeuteen edellisenkin hallitus [Petri Huru: Juuri näin!] ja moni muukin Euroopan hallitus. Eli tämä sinänsä on sentyyppinen kynnyks, että totta kai järjestöillä on mahdollisuus koetella sitä kysymystä. Se, onko käsittely lähdössä käyntiin, on sitten toinen asia, ja se on tietysti korkeimman hallinto-oikeuden käsissä.

Mitä tulee ilmastovuosikertomukseen, niin siitä hyvin näkee juuri sen, että fossiilipäästöt ovat noin 40 prosenttia pienemmät kuin 15 vuotta sitten, ja sen, että viime vuonna niiden väheneminen kiihtyi ja että olemme matkalla 60 prosentin päästövähennyksiin 2030, kuten ilmastolaissa sanotaan, ja senkin, että nielu on meillä se iso haaste, koska metodologia on muuttunut. Itse asiassa kolme vuotta sitten, jo edellisen hallituksen aikana, se tuli näkyviin, että meidän nieluennuste romahtaa. Siihen tarvitaan toimia, mutta niiden toimien tekeminen vaatii tarkkaa valmistelua ja punnintaa ja on erittäin vaikeaa niillä mitta-kaavoilla, mitä tarvitaan, minkään hallituksen toimesta missään maassa. Mutta prosessina toimia valmistellaan, ja siinähan, aivan kuten edellisen hallituksen ajanakin, metsäntalouteen liittyvissä kysymyksissä valmisteluvastuu on sinänsä maa- ja metsätalousministeriöllä. Hallitus keväällä punnitsee sitten niitä toimia, joita tässä kohtaa pystytään viemään eteenpäin.

Edustaja Kosonen kysyi voimaloiden kiinteistöverosta. Tosiaan on julkaistu ulkopuolinen selvitys, jossa osana valtionosuusjärjestelmän laajempaa uudistusta taidettiin ehdottaa, että voimalaitosten osalta puolet kiinteistöverosta olisi mukana tasausjärjestelmässä, kuten ydinvoimaloiden osalta on, mutta tästä hallituksella ei siis mitään johtopäätöksiä ole.

Underpunkt i budgeten PR 138/2024 rd

Ja yhdyin siihen, että se on keskeinen hyväksyttävyyden ja myöskin meidän puhtaan siirtymän eteenpäin vievä voima, että niillä paikkakunnilla, joilla tuulivoimainvestoinnit ovat runsaita, ne myöskin näkyvät kunnilla tuloina siten, että pystytään ihmisille palveluita tuottamaan.

Tässä oli erinäisiä kysymyksiä vielä myös asuntopolitiikasta. Sanoisin Valtion asuntorahaston osalta vielä sen, että kyllä tiedän, että silloin 2007, kun siirryttiin pois siitä, että Valtion asuntorahasto suoraan myöntää lainoja, joista saa tuloja, ajateltiin, että ehkä voitaisiin löytää muita tapoja Valtion asuntorahastolle luoda tuloja, joilla se voisi pyöriä ikään kuin ikiliikkuja. Mutta näitä ei kuitenkaan nyt jo kohta 20 vuoden aikana ole löydetty — tässä ovat hallitusten kokoonpanot sinä aikana runsaasti vaihdelleet — niin etten tiedä, onko se kuinka mahdollinen tie.

Häätöjen lisääntyminen on tietysti aina huolestuttava asia. Hallituksella on pitkäaikaisasunnottomuuden torjuntaohjelma erillisenä ja myöskin erillisillä panostuksilla. Keskeistä tässä kokonaisuudessa on se, että pidetään huolta meidän vuokra-asuntomarkkinan riittävästä tarjonnasta pitkäjänteisesti ja niissä paikoissa, joissa ihmiset asuntoja tarvitsevat, ja pyritään tukemaan sitten tietysti moniongelmaiseen tilanteeseen ajautuvia ihmisiä siinä, että asunto löytyy ja siihen pääsee kiinni.

Takauslainoista on edustaja Suhonen todella kysynyt myös pitkäjänteisesti, jo useammin, viime vuonna. Sen voi sanoa, että itse asiassa tänä vuonna niitä on nyt mennyt enemmän eri syistä, ja osana tätä asuntopolitiikan reformointia mietitään myös niiden ehtoja. Perushaaste on toki se, että kovin paljon riskiä lisää valtiolle ei voi ottaa, varsinkin kun puhutaan semmoisistakin taloista, joilla ei välttämättä sitten jälleenmyyntiarvoa ole.

On, kuten edustaja Vestman sanoo, varmasti paljon asioita myös valkoposkikihanhien ja merimetsojen osalta, jotka ovat suomalaisten käsissä, mutta aina ne eivät ole välttämättä pelkästään suomalaisten poliitikkojen käsissä, jos katsotaan tuomioistuinjärjestelmän tekemiä tulkintoja. Tämän takia tässä joudutaan liikkumaan aika kapeassa polussa siinä, miten näitä asioita pystytään kohtuullistamaan. Mutta ehdottomasti hallitus tekee töitä sen eteen, että saadaan kestävä ratkaisu, joka mahdollistaa nykyisestä poikkeavan tilanteen valkoposkikihaniin ja myöskin merimetsoihin liittyvien ongelmien hallinnassa.

Edustaja Seppänen kysyi, mitkä ovat todennäköisesti niitä potentiaalisimpia puhtaita vientituotteita. Niissähän Suomella tietysti on jo pitkä historia monissa tuotteissa, mutta tulevaisuuteen päin katsoen meillä kyllä varmasti sinänsä keskeisiä kysymyksiä on semmoinen, että mitkä tuovat älyä energiajärjestelmiin, on joustokykyyn liittyviä asioita, joita meillä tekevät teknologiateollisuudessa useat toimijat. Ehkä tulevaisuudessa myös, kun olemme suurvalta siinä biogeenisen hiilidioksidin varannossa ja olemme ensimmäisten joukossa puhtaaseen sähköön kehittämässä myös vetytaloutta ja tänne niihin liittyviä investointeja suuntautuu, hiilidioksidin ja vedyn, synteettisten polttoaineiden tuotanto voi olla sellaista, jossa myös osaaminen ja teknologia muodostuvat Suomessa vientikärjeksi.

Ja vielä lopuksi haluan sanoa myös kiitos lämpimistä kiitoksista tässä monille edustajille, joiden kanssa on — teistä monien kanssa tosiaan kohta kymmenen vuotta — täällä yhteistyötä tehty. Myös omalta osaltani lämmin kiitos kaikesta yhteistyöstä. Välillä tämä elämä on vastakkainasetteluakin, mutta tiedämme, että yhteistyöhakuisia pyrimme olemaan. Oikeasti tulee myös itselleni [Puhemies koputtaa] ikävä tätä Eduskuntataloa. Jatkossa toivon hyvää yhteistyötä sitten muilla foorumeilla — ei tässä ole tarkoitus kokonaan yhteiskunnasta poistua.

Underpunkt i budgeten PR 138/2024 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten siirrymme puhujalistalle. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

17.55 Vesa Kallio kesk: Arvoisa puhemies! Itsekin haluan kiittää ministeri Mykkästä, vaikka meidän tutustumisemme on ollut varsin ohikiitävä hetki tässä lyhyellä ajalla.

Ympäristöministeriön hallinnonalalla on tehtäviä, joita sen tulee kyetä suorittamaan tasapuolisesti koko maassa. Talousarvioesitys nostaa esiin huolen siitä, pystyykö ministeriö suoriutumaan sille kuuluvista tehtävistä ja velvollisuuksista niukoilla määrärahoilla. Myös suuri tulossa oleva hallinnon uudistus herättää monenlaisia ajatuksia.

Arvoisa puhemies! Hallitus panostaa merkittävästi Saaristomeren kunnon parantamiseen, mutta samaan aikaan sisävesien ja muun Itämeren tilasta huolehtimisen varat vähenyvät. Saaristomeri on ehdottomasti suojelunsa ansainnut, mutta hallituksen mielestä sisävesien hyvästä tilasta huolehtiminen ei näytä olevan yhtä tärkeää kuin Saaristomeren huonon tilan parantaminen. Vaarana on, että vapaaehtoisten toimien puuttuessa ympäristöhallinto alkaa haikailla pakottavan lainsäädännön perään, kuten hallitus on tehnyt muun muassa sote-asioissa.

Helmi- ja Metso-elinympäristöohjelmat vahvistavat Suomen luonnon monimuotoisuutta ja turvaavat luonnon tarjoamia elintärkeitä ekosysteemipalveluja. Samalla hillitään ilmastomuutosta ja edistetään siihen sopeutumista. Molemmat ohjelmat pohjautuvat vapaaehtoisuuteen ja ovat osoittautuneet menestykseksi. Vapaaehtoisuus on ollut siinä aivan keskeinen tekijä, että ohjelmista on tullut suosittuja, ja mallilla on ehdottomasti hyvä jatkaa. Metso-ohjelma on jäämässä tavoitteestaan kymmenisen prosenttia. Tavoite on 82 000 hehtaaria vuoden 2025 loppuun mennessä, mutta esitetyllä rahoituksella päästään arviolta reiluun 73 000 hehtaariin. Hallituksen talousarvioesitys ei sisällä riittäviä määrärahoja vapaaehtoisen suojelun tavoitteiden toteutumiseksi.

Myös tutkimusinfra toimintaedellytykset ja investoinnit ovat vaarassa leikkausten takia. Tki-panostusten tulisi noudattaa parlamentaarisen tki-työryhmän sopua ja varmistaa perusrahoitus sekä toimintaedellytykset valtion tutkimuslaitoksille.

Metsähallituksen toimintaan kohdistuvat leikkaukset vaarantavat sen kyvyn vastata sille kuuluvista tehtävistä, kuten täällä on tullut tänään pariinkin otteeseen ilmi. Erityisesti tämä kohdistuu Luontopalveluihin, jonka tehtävät ovat lisääntyneet viime vuosina. Metsähallitus onkin esittänyt useaan eri kohteeseen lisärahoitusta.

Arvoisa puhemies! Suomen asuntorakentamisen näkymät ovat edelleen heikot. Siitä huolimatta hallitus leikkaa korjausrakentamisen määrärahoista tilanteessa, jossa varsinkin itäisessä Suomessa asunto-osaakeyhtiöiden tarve korjauksille on kasvava ja resurssit vähenviä. Myös energia-avustusten loppuminen hallituksen leikkausten myötä osuu samalle tontille. Energia-avustuksilla on parannettu rakennuskantaa ja tuotu työtä ympäri Suomea.

Kuten tuossa aiemmin jo totesin, rakennuksia ei voi eikä saa katsoa pelkästään sijoituskohteina, vaan ne tulee nähdä koteina ja työpaikkoina. Rakennukset ovat koteja ja työpaikkoja. Terveet ja toimivat rakennukset parantavat elämänlaatua ja mahdollistavat pidempään kotona asumisen sekä terveenä ja motivoituneena työskentelyn. Korjausrakentaminen ja energia-avustukset vastaavat myös Suomen ilmastotavoitteisiin, kun rakennusten energiatehokkuutta saadaan parannettua.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tulee viestittää, että suomalaiset kaupungit pitävät ehdottomasti kiinni alueellisen eriytymisen torjunnasta. Matalarahoitteista vuokra-asumista tarvitaan niin kasvukeskuksissa kuin väestöltään hupenevilla alueilla. Keskittyvät päätök-

Underpunkt i budgeten PR 138/2024 rd

set kiihdyttävät muuttoliikettä, mutta kokonaisturvallisuuden kannalta on oleellista, että muissakin kuin kasvukeskuksissa on erilaisia asumismuotoja tarjolla.

Ikääntyneiden asumisen järjestäminen on kriisiytymässä nopeaa vauhtia, kun hyvinvointialueet eivät hallituksen leikkausten takia osoita tarvitsijoille palveluasuntoihin paikkoja. Tämän seurauksena moni vanhus asuu yksin olosuhteissa, joissa hän ei millään tavoin enää pärjää. Tarvetta ja kysyntää on erityisesti opiskelija-asunnoille sekä iäkkäille ja muistisairaille sopiville asunnoille ja asumismuodoille. Tähän vuoden 2025 talousarvioesitys ei tuo vastausta vaan heikentää edellä mainittujen ihmisryhmien tilannetta.

Arvoisa puhemies! Kuten täällä on tullut esille, hallitus on päättänyt lakkauttaa Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARAn. Näin suuren muutoksen nopea toimeenpano vaarantaa tai ainakin uhkaa vaarantaa ARAn tehtäviin kuuluvan toiminnan sujuvuuden ja jatkuvuuden. Nopea aikataulu vaikuttaa myös henkilöstön asemaan ja työssäjaksamiseen. Hallituksen esitys ARAn lakkauttamisesta ei sisällä arviota saavutettavista säästöistä eikä siitä, miten ARAn keskeinen rooli MAL-neuvotteluissa, asumisen kehittämisessä, rakennusten energiatehokkuusdirektiivin toimeenpanossa sekä asuntokannan esteettömyyden edistämässä aiotaan hoitaa jatkossa. Epäselvää on myös se, millä tavoin tukien myöntäminen ja niiden käytön valvonta tapahtuu laissa edellytettävällä tavalla ja miten ne pysyvät erotettuina säädösvalmistelusta ja ministeriön päätöksenteosta. Hallituksen perustelut ARAn lakkauttamiselle jäävät varsin keveiksi aiheutuviin ongelmiin verrattuna. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen on poissa. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

18.00 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Ilmastokriisi ja luontokato etenevät, ja niiden vaikutukset alkavat näkyä myös jo Suomessa. Siksi on raskasta seurata, kun Orpon hallitus ottaa ilmasto- ja luontotavoitteissa takapakkia. Ensi vuoden talousarviossa riittävät toimet Suomen luonto- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi loistavat poissaolollaan. Kokonaisuudessaan hallitus leikkaa luonnonsuojelusta yli kolmanneksen. Vaikka hallitus tekee yksittäisiä pieniä panostuksia, on kokonaisvaikutus negatiivinen. Kyseessä on myös ensimmäinen hallitus, joka päätöksillään tietoisesti lisää ilmastopäästöjä. Haluan nostaa tätä esiin, koska aika ilmastokriisiin ja luontokadon hillitsemiseksi käy vähiin. Meillä ei ole aikaa hukattavaksi, ja mitä pidemmälle toimia lykätään, sitä kalliimmaksi niiden toimeenpano tulee.

Joka yhdeksäs laji ja joka toinen Suomen luontotyypeistä on uhanalainen, ja Suomi on sitoutunut pysäyttämään luontokadon vuoteen 2030 mennessä. Hallitus kuitenkin leikkaa mittavasti luonnonsuojelun rahoitusta. On totta, että suomalaista luontoa ei pelasteta pelkästään julkisin varoin, mutta kyllä niitäkin tarvitaan. Sen lisäksi tarvitaan lainsäädäntöä luontoarvoja turvaamaan. Vihreät ovat esittäneet ilmastolain kaltaista luontolakia, joka asettaisi luonnon monimuotoisuuden suojelulle sitovat tavoitteet. Raakkutuhot olivat rujo osoitus siitä, että esimerkiksi virtavesien suojelu ei ole lainsäädännössä riittävällä tavalla turvattu. Hallitus ei kuitenkaan uutta lainsäädäntöä ole eduskuntaan tuomassa.

Ilmastopäästöt laskevat tällä hetkellä päästökauppasektorilla, ja se on totta kai erinomainen asia. Hallitus kuitenkin sivuuttaa taakanjako- sekä maankäyttösektorin täysin. Suomi ei voi saavuttaa ilmastotavoitteitaan, jos päästöjä ei saada laskuun myös taakanjako- ja maankäyttösektoreiden osalta. Myös hiilinielut on pelastettava.

Underpunkt i budgeten PR 138/2024 rd

Hallituksen ilmastotoimet jäävät kokonaisuudessaan aivan liian ohuiksi. Hallitus ei vielä lääkään koske merkittävällä tavalla ympäristölle haitallisiin yritystukiin, vaikka ne parantaisivat sekä talouden että ympäristön tilaa. Sen sijaan rahaa riittää esimerkiksi suuripäästöisten autojen autoveron keventämiseen 50 miljoonalla samalla, kun sähköautojen verotusta kiristetään 34 miljoonalla eurolla. Aiemmin hallitus on jo keventänyt fossiilisten tuontipolttoaineiden verotusta 168 miljoonalla eurolla. Nämä ovat osoituksia kestäättö-
mästä liikennepolitiikasta, jotka tähän ilmastopolitiikkaan myös olennaisesti vaikuttavat.

Suomen ympäristökeskuksen tuoreiden tarkastelujen pohjalta metsien lisäsuojelu toimisi myös merkittävänä hiilinielujen lisäyksenä. Silti hallitus ei ole valmis tarkastelemaan esimerkiksi metsien suojelun merkittävää kasvattamista.

Arvoisa puhemies! Hallituksen säästöt vaarantavat koko ympäristöhallinnon toimintaa ja sen tehokkuutta. Huolta herättää esimerkiksi se, miten viranomaisresurssit riittävät ympäristölainsäädännön vaatimien ympäristölupien asianmukaiseen nopeaan käsittelyyn. Samaa aikaan paineet ympäristöhallinnolle kasvavat esimerkiksi vihreän siirtymän hankkeiden vauhdittamisen ja lupien sujuvoittamisen osalta.

Arvoisa puhemies! Tässä kun ympäristöministeri on vielä paikalla ja siltä varalta, että edustaja Krista Mikkonen ei ehdi käyttää puheenvuoroaan, uudistan vielä kysymyksen vesiensuojeluun liittyen. Kun Saaristomeren tilan parantaminen aivan oikein ja mainiosti on hallituksen kärkihankkeita, niin on huoli ja kysymys ja ihmetys siitä, miksi jatkatte fosforiasetuksen karjalantapoikkeusta, joka aiheuttaa lisäravinnevalumia myös Saaristomereen. Voisitteko vielä tämän poikkeuksen perumista harkita tai tehdä sen, kun asiantuntijatkin ovat hyvin yksiselitteisesti todenneet, että se on vesiensuojelulle ja vesien tilalle haitallinen?

No, arvoisa ympäristöministeri, meillä tosiaan yhteistyö Espoossa tulee jatkumaan varmasti myös ympäristöasioiden teemoissa, mutta tähän loppuun haluan vielä kerran teihin vedota vanhojen metsien suojelun osalta. Hallituksella on ollut suunnattomia vaikeuksia tehdä päätöksiä, ja näyttää siltä, että kriteerit vanhojen metsien osalta eivät meidän arvokkaita metsiämme tule suojelemaan. Vielä vetoan teihin, että viime töiksenne teette kaikenne viedäkseen maaliin vastuullisen päätöksen siitä, että vanhat metsät saadaan suojeltua, ja vielä varaatte metsiensuojeluunkin riittävän rahoituksen, jotta myös yksityisten metsien puolella kaikki arvokkaat metsät saadaan suojelun piiriin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela.

18.06 **Jari Koskela ps:** Kiitoksia, rouva puhemies! Ympäristöministeriön pääluokka on kooltaan pieni, puhutaan noin 250 miljoonasta. Ympäristöministeriössä kuitenkin tapahtuu paljon sellaista, mikä vaikuttaa talouskasvuun ja sitä kautta koko julkiseen talouteen. On hyvä, että hallitus on tehnyt ja tekee paljon lainsäädäntömuutoksia, joilla esimerkiksi energiahankkeiden luvitusta helpotetaan ja nopeutetaan ja muutakin byrokratiaa puretaan. Luvitusprosessien hitaus on yksi merkittävä pullonkaula suurille ja pienemmillekin teollisille investoinneille.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on sitoutunut viime kaudella hyväksyttyyn ilmastola-
kiin, jonka mukaan Suomen pitäisi olla vuonna 2035 hiilineutraali. Me perussuomalaiset olemme suhtautuneet tähän vuosilukuun kriittisesti, sillä emme pidä sitä realistisena, ja katsomme, että sen toteutuminen vain sulkisi tehtaita ja siirtäisi niitä maihin, joissa ilmas-
totavoitteet ovat vähemmän kireitä. Euroopan maiden olisi syytä pyrkiä yhteiseen tavoit-

Underpunkt i budgeten PR 138/2024 rd

teeseen, vuosiluku voisi olla myöhemmin. Kiinassa esimerkiksi yritetään saada hiilineutraalisuus vuonna 2060. Se jää nähtäväksi, mutta sen tiedän, että siellä joka viikko perustetaan uusia hiilivoimaloita, millä ilmastoa saastutetaan.

EU:n sisällähän päästöjen vähentämiseen ohjaa päästökauppajärjestelmä. Päästökauppajärjestelmässä on tietty määrä päästöoikeuksia, joita saa käyttää. On järjetöntä, jos Suomi, jossa on maailman puhtain ilma — siis toistan: maailman puhtain ilma — joutuisi ostamaan päästöoikeuksia Keski-Euroopan maista, joissa ilmastopolitiikkaa tehdään paljon löysemmin. Päästökauppa on nyt laajentumassa edellisen hallituksen päätöksellä myös tie- liikenteeseen, ja se tulee olemaan ongelma.

Päästökauppajärjestelmä toimii ehkä näennäisesti hyvin. Sen kautta pystytään vähentämään EU:n sisällä tapahtuvia päästöjä, mutta se on myös omiaan siirtämään päästöjä muualle. Jonkin verran jo onkin tutkimusta siitä, että päästökauppa on lisännyt EU:n tuonnin päästöjä. Sitä voi miettiä, mikä on tällaisen järjestelmän vaikutus globaaleille päästöille. Itse en pidä järkevänä, että hinnoittelemme omilla päätöksillämme itsemme ulos erilaisilta tuotannoilta, jotka sitten siirtyvät Kiinaan tai Yhdysvaltoihin. Nytkin Trumpin kaudella Yhdysvallat varmasti entisestään kiihdyttää valtion tukipolitiikkaansa siten, että monet investoinnit päätyvät Euroopan sijaan Yhdysvaltoihin. Ei ole ihme, että Euroopan talous on alamaissa.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa tunnustetaan hyvin turvetuotannon moninainen merkitys niin huoltovarmuuden kuin maataloudenkin kannalta. Turvetuotantoa on viime vuodet ajettu alas, mikä on johtanut jopa ainespuunpolttoon lämmöntuotannossa, mikä ei millään mittarilla ole järkevää. Turvetuotannon järjestämisen alasajon sijaan olisi tarvittu malttia ja luottoa siihen, että turvetuotanto taipuu niin moneen muuhunkin kuin vain energiaksi. Ei Norjakaan ole ajanut alas öljyntuotantoaan vaan on rikastunut sillä ja kyennyt vauraudellaan panostamaan esimerkiksi hiilidioksidin talteenottoon, liikenteen sähköistymiseen ja vetytalouteen. Suomessa valitettavasti on valittu toinen tie ja suorastaan hävetty tätä ehkä merkittävintä luonnonvaraamme, ja siitä maksamme kovaa hintaa. Täälläkin hyvin tiedetään, että kolmasosa maapinta-alasta Suomessa on turvepohjaista eli metsiä kasvaa, nurmea kasvaa. Sen lisäksi myöskin peltopinta-alasta 12 prosenttia on turvepohjaista, ja kuivina kesinä ne tuottavat parhaan sadon, elikkä se on myöskin huoltovarmuusasia. Onko se nyt niin, että nyt pannaan vettä päälle ja ollaan tyytyväisiä? Mielestäni suunnanmuutos on edelleen mahdollinen, ja se on tehtävissä. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen poissa. — Edustaja Kosonen.

18.10 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Määräraha ympäristöministeriön hallinnonalalle pysyy suunnilleen samalla tasolla tämän ja seuraavan vuoden osalta, mutta tässä kohtaa ei ole syytä unohtaa, että tämä määrärahataso putosi dramaattisesti tämän hallituksen toimesta juuri viime vuodelle — tai siis tälle vuodelle, tarkoitan, viime vuosi oli vielä Marinin hallituksen aikaa.

Tässä on erittäin oleellisena osana esimerkiksi tämä Saaristomeren Ahti-projekti, 11,9 miljoonaa menee Saaristomeren suojeluun ja tärkeä alue — hienoa, että siellä on saatu jo näitä arvojakin parannettua, mutta edelleen on huomattava se, että olen todella huolissani muualla Suomessa tapahtuvasta vesiensuojelutyöstä, johon rahoitusta nyt ei sitten tämän hallituksen aikana välttämättä tule juuri ollenkaan.

Underpunkt i budgeten PR 138/2024 rd

Tiedämme hyvin, että erityisesti meidän pienvedet ovat huonossa kunnossa, ja nämä ovat myös ennallistamisasetuksen, näiden tausta-aineistojen, mukaan ne eniten rahoitusta kaipaavat alueet Suomessa, ja se oli silloin asetuksen läpikäynnin aikaan noin puoli miljardia euroa vuodessa, mitä näiden parantamiseen tarvittaisiin. Nyt tiedämme, että asetushan on tullut voimaan elokuussa 2024, ja nyt on aikaa sitten kaksi vuotta tehdä ennallistamissuunnitelma, eli tämän hallituksen ajalle sekin osuu. Sitten elokuussa 26 on oltava se valmis, ja sitten toteutus alkaa siitä tai on jo alkanut, mutta tiedämme myös sen, että EU-rahoitusta tuskin on tulossa. Toki uusi komissio ja parlamentti tämän päättävät, mutta siltä ei näytä, että siihen rahoitusta saisimme. Siksi toivon kovasti kyllä hallitukselta sitä, että muitakin alueita kuin vain Saaristomerta näissä vesiasioissa ajatellaan ja niille myös rahaa löydetään niiden kuntoon saattamiseen.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen suuri hanke, yksi niistä suurista hankkeista, on luvituksen sujuvoittaminen, ja se on tietenkin kannatettavaa, jotta saadaan osaamista tietyillä alueilla aina keskitettyä, jotta parhaat voimat Suomessa ovat sitten näitä päätöksiä tekevissä, jotta me saamme yrityksille myös ennustettavan ympäristön ja sitä kautta myös näitä vihreän investoinnin hankkeita Suomeen lisää. Mutta valtionhallinnon tuottavuusohjelma on hyvin raju, ja se leikkaa valtionhallinnosta suoraan henkilöstöresursseja. Olen saatanut tämän aikaisemminkin nostaa esille, mutta jotta me todella saadaan tämä luvitus toimimaan ja sen muut tavoitteet ja oikeastaan kaikki tavoitteet toteutettua — eli se nopeus ja sitten toisaalta se, että ne päätökset edelleen ovat kaikkien ympäristölakienkin voimaisia — niin me tarvitaan tosi paljon siinä luvituksessa sen sujuvuuden lisäksi osaamista ja paikallista ymmärrystä ja resursseja. Toivottavasti tämä valtionhallinnon tuottavuusohjelmassa todellakin huomioidaan.

Arvoisa puhemies! Sitten vielä lopuksi vähähiilisestä energiamurroksesta. Meillä on vety ollut paljon keskusteluissa, ja Euroopassakin se on noussut isoksi aiheeksi, koska siinä nähdään paljon mahdollisuuksia nimenomaan sitten esimerkiksi logistiikan korvaamiseksi puhtaalla energialla. Meillä Suomessa onkin tästä suurta osaamista, elikkä esimerkiksi Wärtsilä on kehittänyt laivan moottoreihin semmoista teknologiaa, joka mahdollistaa ammoniakkin käytön polttoaineena, ja tämä on yksi iso osa sitä, kuinka raskas liikenne nimenomaan saadaan sitten vähähiiliseksi. Se olisi iso päästölähteen pienentäminen, jos näin kävisi, ja vedyn kauttahan tämä ammoniakki voisi toteutua. Meillä ympäristövaliokunnan lausunnossa on vahvat sanat siitä, että toivomme todella, että täällä Suomessa nimenomaan sitä vetyä eteenpäin jalostetaan, ettemme vain kuljeta puhdasta sähköä eteenpäin tai sitten tätä vetyä jalostamattomana.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aalto-Setälä, pois-sa. — Edustaja Mikkonen, Krista, olkaapa hyvä.

18.16 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tässä on hyvä oikeastaan aloittaa vesiensuojelusta, mistä edustaja Kosonenkin tuossa edellä puhui, ja edustaja Elo. Tosiaan vesiensuojelussa on oleellista, että kun rahaa on nyt huomattavasti vähemmän kuin aiemmin, niin tehdään sitten toimet tehokkaasti, ja ympäristövaliokuntakin oli lausunnossaan kiinnittänyt tähän huomiota, samoin kuin Valtion tarkastusvirasto. Sen takia pidän nyt äärimmäisen tärkeänä, että emme ainakaan tee toimia, joilla lisäisimme ravinnekuormaa. Saaristomeren ohjelmassakin nostetaan nimenomaisesti suurimmaksi haasteeksi nämä ravinnevalumat ja fosfori, ja nyt todellakin jos hallitus aikoo jatkaa tätä karjanlantapoikkeusta,

Underpunkt i budgeten PR 138/2024 rd

joka ei aseta fosforin levittämislle tai fosforipitoisuudelle mitään rajaa, niin kyllä se kaikki työ menee hukkaan, mitä vesiensuojelussa on tehty tai hallitus tekee tällä kaudella. Sitteen hukkaamme myös sen mahdollisuuden, miten me pystyisimme tätä karjanlantaa hyötykäyttämään ja sitä kautta lisäämään ravinteiden omavaraisuutta ja myös energiaomavaraisuutta. Sen takia todella toivon, että hallitus nyt tätä päätöstä harkitsisi ja jättäisi todellakin tämän poikkeaman pidentämisen tekemättä.

No, ilmastotyön osalta täytyy sanoa, että todellakin päästökauppasektorillahan se toimii, kun se hiilen hinta sitä ohjaa, ja koin, että ministeri jotenkin moitti, että emme arvosta sitä työtä, mitä päästökauppasektorilla tehdään. Kyllä arvostamme. Minusta on hienoa, että teollisuuden sähköistämisen osalta tai siltä osalta, että halutaan puhtaita investointeja tänne Suomeen, tehdään sitä työtä, mutta se, mitä me moitimme, on se, että sitä työtä ei tehdä taakanjakosektorilla ja maankäyttösektorilla yhtä ponnekkaasti, koska siellä kuitenkin voimme saada nopeammin tuloksia aikaan, ainakin joillakin toimilla. Investointien osalta tiedämme, että ne kestävät pitkän aikaa ja siinä voi mennä kymmenenkin vuotta, ja viisi vuotta on jo hyvä saavutus, jos saadaan joku investointi sinä aikana hyvin pystyyn. Sen takia nimenomaan maankäyttösektorin osalta, niin kuin hallituskin on tuonut esille, jo edellisen hallituksen aikana huomattiin, että maankäyttösektorin nielu romahti.

Kyllä ihmettelen sitä, että kun te olette todella tienneet sen niin kauan, miten on mahdollista, että vieläkin sinne ei ole saatu mitään toimia tehtyä, etenkin kun edellinen hallitus todellakin teki tällaisen hiilinielujen pelastuspaketin. Siellä oli jo käytännön toimia, ja kosteikkoviljelyyn laitettiin jo lisää rahaakin, mutta ennen kuin nämä avustukset tulivat hakuun, tämä hallitus ne punakynällä veti yli. Siellä oli myös maankäytön muutosmaksu, jota on jo paljon selvitetty. Tiedämme, että turvepellot on se, mihin tulee puuttua — meillä on paljon turvepeltoja, jotka eivät ole edes ruuantuotannossa, ja ne olisivat ensimmäisiä, joihin pitäisi puuttua. Hakkuukierron pidentämiseen kannusteita, ja sekin on yksi keino, että harvennukset eivät ole liian rajuja. Jotenkin tuntuu, että muun lainsäädännön osalta kyllä hallitus hyvinkin nopeasti ja hyvinkin pienillä selvityksillä on valmis tekemään erilaisia päätöksiä, jos mietitään vaikka työmarkkinakysymyksiä, joten ihmettelen kyllä, että tämän maankäyttösektorin osalta sitten on ajatus, että nämä ovat niin hankalia asioita, että täytyy pitkään ja vuosikautia selvittää.

No, tietysti jos ajatellaan taakanjakosektoriin nopeasti vaikuttavia keinoja — toki pieniä, mutta kun niitä on paljon, niin siitä syntyy jo suurempi potti — niitä ovat vaikka energiaremonttituet tai avustukset öljylämmityksestä luopumiseen, jotka samalla myös rakennusalaan olisivat vauhdittaneet tässä tilanteessa, missä rakennussektorilla ollaan.

Haluan myös nostaa esiin sen huolen, mikä tuli äsken tuossa edustaja Kososen puheenvuorossa näistä ympäristöhallinnon riittävistä resursseista. Luvituksen osalta, sen nopeuden ja sen laadun osalta, on aivan ensisijaista, että ympäristöhallinnolla on riittävät resurssit, ja myös kun EU:sta tulee paljon ilmastoon ja luontoon liittyvää lainsäädäntöä, niin meillä pitää myös ministeriössä olla riittävät resurssit lainsäädännön kirjoittamiseen. Tämä on yksi huoli, koska hallitus on nyt linjannut, että mitään uusia resursseja ei ministeriöille anneta EU:sta tulevan lainsäädännön myötä.

Luontokadon osalta on todettava, että valitettavasti riittävästi toimia ei ole pystytty tekemään, ja nyt tämä hallitus on vielä vähentänyt merkittävästi näitä toimia. Se on hyvä, että julkista rahoitusta halutaan tähän mukaan, sitä tarvitaan, ja siksi haittoilla pitäisi olla hinta. Ekologisen kompensaation velvoittavuus olisi käytännössä hyvin tehokas keino, että voimme varmistaa, että emme tee lisää haittaa, ja jos sitä jossain tehdään, niin toisaalla sit-

Underpunkt i budgeten PR 138/2024 rd

ten parannetaan luonnon tilaa. Toivoisin tähän hallitukselta merkittävästi enemmän ponnekkuutta kuin mitä sen osalta on tähän mennessä tehty.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen poissa, edustaja Strandman poissa, edustaja Seppänen poissa. — Oliko ministerillä jotain? Toivoo puheenvuoroa? Joo, saa kyllä kohta. — Edustajat Huru ja Lahdenperä ehditään vielä ottaa, ja sen jälkeen sitten ministerin puheenvuoro, ja sitten onkin päätöksen aika.

18.22 Petri Huru ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hallitus panostaa ympäristöministeriön hallinnonalalle monin tavoin, vaikka opposition väitteistä voisi luulla toisin. Luonnonsuojelun saralla vapaaehtoisen luonnonsuojelun, kuten Metso- ja Helmi-ohjelmien, tehostamiseen ja yksityisrahoitteisen luonnon ennallistamistyön lisäämiseen kohdennetaan noin 1,8 miljoonaa euroa. Rahoituksella vastataan ennallistamisasetuksen voimaantuloon sekä lisätään arvokkaiden, kuten vanhojen, metsien suojelua. Tiilikkajärven kansallispuiston laajennusosan vaatimiin välttämättömiin toimenpiteisiin kohdistetaan 200 000 euroa. Itämeren ja vesiensuojelun edistämiseen osoitetaan 100 000 euroa ja Pidä Saaristo Siistinä ry:lle osoitetaan 235 000 euroa.

Ympäristö- ja ilmastotoimissa hallitus jatkaa päästöjen vähentämisen ja nielujen vahvistamisen valmistelua ja toimeenpanoa energia- ja ilmastostrategiassaan sekä valmistautuu tekemään ilmastotavoitteiden täyttämiseen liittyviä päätöksiä myös puoliväliriihessä. Hallitus esittää vesivaikutuksiin liittyvän luvituksen ennakoitavuuden, nopeuden, poikkeamismahdollisuuksien ja selkeyden lisäämiseen 3,6 miljoonaa euroa. Hallitus ottaa käyttöön edellisen hallituksen aikana EU:ssa valmistellun niin sanotun jakeluvelvoitteen joustomekanismin, jolla polttoainejakelijat voivat täyttää jakeluvelvoitetta rahoittamalla muita päästövähennyksiä. Energiaviraston osaamista vahvistetaan, jotta uudet kustannustehokkaat päästövähennystoimet voidaan varmentaa ja hyväksyä. Myös laki merituulivoimasta talousvyöhykkeellä on määrä saada toimimaan tammikuussa 25. Hallitus varaa resursseja aluevalintapäätösten valmisteluun ja alueiden kilpailuttamisen järjestämiseen. Näihin toimiin esitetään yhteensä noin 1,2 miljoonaa euroa per vuosi.

Arvoisa puhemies! Myös hallitusohjelmassa on monia hyviä kirjauksia, joilla sujuvoitetaan maankäytön ja rakentamisen sääntelyä. Tavoitteena on sujuvoittaa ja nopeuttaa kaavoituslupa- ja valitusprosesseja. Tavoitteen toteuttamiseksi hallitus uudistaa maankäytön ja rakentamisen sääntelyä sekä purkaa normeja. Hallitus myös käynnistää maankäytön ja rakentamisen sääntelyn keventämisen, joka koskee koko Suomen rakentamismääräyskoelmaa. Lupaprosesseja ja valituksia koskien hallitus uudistaa kaavoitus-, rakennus- ja ympäristölupaprosesseja koskevia valituskäytäntöjä siten, että samasta asiasta voisi valittaa hallinto-oikeuteen vain kerran. Lisäksi ohjataan resursseja kaavoitukseen, rakennusvalvontaan, ympäristö- ja vesilupaviranomaisille sekä hallinto-oikeuksille niiden prosessien nopeuttamiseksi. Sujuvoitetaan kaavoitus- ja lupaprosesseja ja kevennetään niihin liittyvää menettelyä. Selvitetään keinoja puuttua kaavoista ja rakennusluvista tehtyjen valitusten määrään ja nopeuttaa valitusten käsittelyä. Selvitetään myös esimerkiksi mahdollisuutta tarkentaa valitusoikeuden edellytyksiä. Lisäksi asetetaan viranomaisten käsittelyajoille lakisääteinen ja sitova määräaika, jonka laskeminen alkaa siitä, kun lupahakemus on täydellinen, ja päättyy siihen, kun päätös on tehty. Jos laissa säädetty määräaika ylitetään, alennetaan lupa- tai käsittelymaksua. Asetetaan myös viranomaisille velvollisuus korvata luvanhakijalle viivästyksestä aiheutuneita kustannuksia. Lisäksi digitalisoidaan kaavoit-

Underpunkt i budgeten PR 138/2024 rd

tus- ja lupaprosessit. Selvitetään mahdollisuutta perustaa valtakunnallinen lupapalvelu, joka toimisi rakentamiseen liittyvien lupien palvelukanavana ja yhden luukun periaatteella.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoite on tehdä sellaista ympäristöpolitiikkaa, joka ei perustu ideologiaan ja joka ei nosta kansalaisten arjen kustannuksia, mahdollistaa puhtaan siirtymän investointeja sekä teollisuuden toimintaedellytyksiä ja estää hiilivuotoa.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä lopuksi kiittää ministeri Mykkästä tähän saakka tehdystä työstä hallituksessa ja toivottaa onnea tulevaan tehtävään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten vielä edustaja Lahdenperä ja sitten ministeri.

18.27 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Kiitos ympäristöministerille ja ministeriölle ylipäättään tästä budjetista, joka on kohtuullisen hyvä. Haluan kuitenkin ympäristöministeriön budjettikeskusteluun tuoda osaltani maa- ja metsätalouspuolelta muutaman kommentin.

Maanviljelijät ovat halukkaita ja valmiita ympäristöystävällisen tuotannon kehittämiseen ja harjoittamiseen. Suomessa valittu vapaaehtoisuuteen perustuva malli on selkeästi tehokas ja motivoiva. Maataloudessa tehokasta ympäristötyötä on maan kasvun kunnon pitäminen mahdollisimman hyvänä rakenteeltaan. Hyvät pellot tuottavat myös laadukkaan ja suuren sadon. Tällöin viljelyyn käytetyt panokset tulevat myös tehokkaasti käytetyksi. On tärkeää, että viljelijät otetaan ympäristötyöhön nykyistä paremmin mukaan, sillä viljelijä tuntee omat peltonsa ja niiden tarpeet henkilökohtaisesti. Yhdessä ja yhteistyöllä päästään entistä parempiin tuloksiin.

Lisäksi kommentoisin, että vapaaehtoisuudelle on perustuttava myös yksityisomisteisiin metsiin suunnitellut suojelutoimet.

Ja lopuksi haluan myös onnitella Kai Mykkästä uudesta työtehtävästä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten ministeri Mykkänen.

18.29 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Kiitos edelleen hyvistä puheenvuoroista myös näissä puhujalistan puheenvuoroissa. — Ehkä aloitan tästä ilmastopäästökysymyksestä:

Tässä jo debatin aikana taidettiin päästä pitkälti siihen yhteisymmärrykseenkin, että okei, teollisuudessa ja energiantuotannossa, joka on pääasiassa päästökaupparektoria, päästöt laskevat erityisen hyvin ja siinä on omat, myöskin teollisuuden investointien edistämiseen liittyvät myönteiset näkymänsä tuleville vuosille, joita hallitus edistää luvituksessa, investointituissa ja verotuksessa. No, sitten taakanjakosektoristakin — eli liikenne, maatalous ja kiinteistöjen erillislämmitys — sinänsä sanoisin, että kun täällä osa edustajista puhui, että sielläkin pitäisi päästöt saada laskuun ja siellä ei tehdä mitään sille, että päästöt laskisivat, niin kokonaiskuvassahan sinänsä näillä taakanjakosektorin alueilla päästöt ovat laskussa ja olemme menossa ennusteiden perusteella aika lähelle sitä päästöjen puollittumista 2030 mennessä, niin liikenteessä erikseen kuin koko taakanjakosektorilla. Se, päästäänkö sinne aivan, on sitten kysymyksen alla ja tulee liittymään myös ensi kevään toimenpiteisiin ja päätöksiin, mutta suunta kuitenkin on isossa kuvassa varsin puhtaampaan

Underpunkt i budgeten PR 138/2024 rd

päin myös liikenteessä ja kiinteistöjen lämmityksessä. Maataloudessa ehkä päästövähennykset ovat olleet vaatimattomampia viimeisten 20 vuoden aikana.

Tässä suhteessa kun mietitään toimenpiteitä, niin täällä viitattiin vihreiden puolelta monastikin bensaveron tehtyyn kevennykseen, noin neljä senttiä litralta, ja viitattiin isojen autojen ajoneuvoveron alentamiseen, mutta ehkä ajanpuutteen vuoksi jätettiin sanomatta se, että samalla hallitus on päättänyt täyssähköautojen verotusarvon porkkanan jatkamisesta vuoteen 2029, joka on ollut autoalan näkökulmasta se tärkein sisäänheittäjä päästöttömille ajoneuvoille Suomen markkinoille. Tämä oli keskeinen kysymys kehysriihessä liikenteen osalta, että näin tehtiin, ja sen rahoittamiseksi sähköautojen ajoneuvoveroa korotetaan se noin 80 euroa vuodessa, mikä taas ei minkään arvion perusteella sähköistymistä pysäytä.

No, mitä tulee sitten maankäyttösektorin toimiin, jotka aivan oikein ovat se iso kysymys, ja siitä on varmasti konsensus, niin siis me puhutaan 20 miljoonan tonnin kysymyksestä, kun esimerkiksi kosteikkoviljelyn edistämisen vaikutusarvio Marinin hallituksen maankäyttösektorin, niin kuin täällä mainittiin, pelastuspaketissa oli 0,3 miljoonaa tonnia, siis sadasosa siitä tämän hetken haasteesta. Maankäytön muutosmaksun vaikutusarviointi on 0,7 miljoonaa tonnia. Nyt valmistelussa olevat toimet ovat sen tyyppisiä, hallitusohjelman mukaisesti, kuin kiertoaikojen pidentäminen talousmetsissä, jossa voitaisiin saada sanaan kolme—viisi miljoonaa tonnia eli noin kymmenen kertaa enemmän kuin sillä kosteikkoviljelyn edistämällä, jota sitäkin tarvitaan. Haluan vain todeta nämä mittakaavat, että ne haasteet ovat sitä kokoluokkaa, että ne toimet, jotka Marinin hallituksella olivat, plus kolme miljoonaa tonnia yhteensä, ovat reilu kymmenesosa siitä, mitä tarvittaisiin. Sen takia tämä on kenelle tahansa vaikeaa.

No, kysyttiin myös, miksi tämä asia kestää, kun monia tärkeitä yhteiskunnan kestävyyskysymyksiä valtiontalouden tai työmarkkinauudistusten, tai myöskin investointien edistämisen ja puhtaan siirtymän luvituksen osalta, viedään nopeasti eteenpäin. Kyllä nämä vaativat huolellista valmistelua, koska vaikutusarvioinnit ovat erityisen hankalat laskentapohjan osalta, joka tuntuu koko ajan muuttuvan niin Suomessa kuin kansainvälisesti, ja kyllä, ne ovat myös tässä salissa ristiriitoja ja sovittelua vaativia kysymyksiä, eikä ole mikään salaisuus, että hallituksen sisälläkin. Niin ne olivat edellisessä hallituksessakin, ja varmaan näistä syistä Marinin hallitus antoi energia- ja ilmastostrategiansa ja maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmansa toimikautensa viimeisenä syksynä. Tämän hallituksen tavoite on kyllä saada ne nopeammin tänne saliin, jo ensi vuoden aikana tämä kokonaisuus ja sen osana päästövelan lyhentämisohjelma, ja sitten eduskunta tietysti linjaa siitä, millä toimilla mennään eteenpäin.

Kysyttiin lantafosforipoikkeamasta, edustajat Elo ja Mikkonen erityisesti, ja tämän osalta siis se, mitä nyt on päätetty, on, että kahdella vuodella tätä lantafosforipoikkeamaa jatketaan ja sen aikana valmistellaan malli, joka toisaalta olisi niille tiloille kohtuullinen, joille siitä luopuminen on hyvin vaikeaa, ja sitten hallitusohjelman mukaisesti toisaalta korvasi ne valumat herkillä valuma-alueilla, esimerkiksi Saaristomeren valuma-alueella, missä tämä on merkittävä kysymys. Elikkä sinne voi tulla esimerkiksi ympäristöluvituksen kautta erityisvaatimuksia niille tiloille, jotka ovat herkillä alueilla.

Keskeistä tässä suhteessa sisävesien osalta, mistä edustaja Kosonen kysyi, on se, että ennallistamissuunnitelma, kuten viittasittekin, tulee olemaan dokumentti, jossa joudutaan aika tarkkaan katsomaan sisävesien kunnon parantamista. Tässä tuskin millään hallituksella rahaa tulee olemaan riittävästi — arviothan ovat olleet yli puolta miljardia vuodessa en-

Underpunkt i budgeten PR 138/2024 rd

nallistamisen kokonaispanostustarpeista Suomessa, jos ennallistamisasetuksen mukaan mennään — mutta yksi iso uusi lähde voi olla se, että yksityisen sektorin tarve kompensoida omaa luontojalanjälkeään isoissa yrityksissä on kasvussa, ja luomme sille pelisääntöjä. Tämä on varmaan ollut ylivaalikautinenkin tarve ja kehityssuunta, mutta sitä erityisesti nyt painotamme, ja uskoisin, että sieltä saadaan lisää rahaa järkevästi ohjattuna muun muassa sitten vesistöjen kunnostamiseen.

Vielä sanoisin loppuun, että tässä edustaja Koskela oli minusta vähän liiankin pessimistinen. Jos katsotaan nyt vaikka Kiinan päästöjä, niin kymmenen vuotta sitten me maanittelimme heitä, että voisivatko he nähdä tulevaisuuden muussa kuin hiilipäästöjen jatkuvassa kasvussa. Nyt kun kuukausi sitten olin Pekingissä, niin puhe käy siitä, että he ensi vuonna vai sitä seuraavana vuonna piikkaavat päästönsä alaspäin ja voisivatko he laskea niitä kolmanneksen vai jotain muuta kymmenessä vuodessa. [Puhemies koputtaa] Niin että kyllä tässä iso muutos on maailmanlaajuisestikin menossa, ja se isoin väline on kyllä nimenomaan päästökauppa. [Puhemies koputtaa] Euroopassa se on kääntänyt päästöt laskuun, ja Kiina nyt nimenomaan sitä laajentaa. Uskon, että päästöjen hinnoittelun kautta me pääsemme kyllä ihmiskuntana kestävään tilanteeseen, jossa talous voi silti kasvaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia ministeri Mykkäselle, ja koska taitaa tosiaan olla niin, että ministeri Mykkäsellä on tällä tietoa viimeisiä pääluokkien esittelyjä tässä vaiheessa, niin kiitos kovasti.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten.

Riksdagen avbröt behandlingen av huvudtiteln.

Riksdagen avbröt behandlingen av ärendet.